

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

5-6/1978

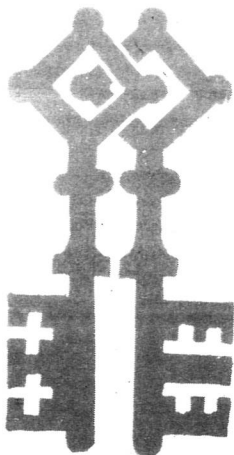
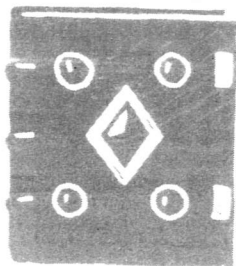
Advent, Jul og Hellig 3 Konger i familien

NÅR vi samles i kirken til gudstjeneste uge efter uge, hver søndag og helligdag, får vi lov til i årets løb at opleve hele Jesu liv. Vi får lov at holde fest i anledning af hans fødsel julenat; vi deler hans lidelse ved langfredag at være vidner til korsfæstelsen, og vi glæder os påskemorgen over hans sejr over døden. På den måde vokser kirkeåret igennem vor oplevelse og erfaring af, hvad det betyder, at Jesus er vor Herre og Frelser.

Men kirkeåret har ikke kun sin betydning for gudstjenesterne i kirken; det bør tillige præge enhver kristen families liv. Familien er jo en miniature-kirke og er derfor midt i hverdagen det sted, hvor mennesker erfarer, at Jesus er midt iblandt os. Mands og kvindes kærlighed skulle være et vidnesbyrd om Jesu og menighedens indbyrdes forhold og hele familien et frelsens og fredens sted. Hvis kirkens år også sætter sit præg på familien som miniature-kirke, så betyder det, at de frelsens begivenheder, som familien tager del i med hele den øvrige menighed ved gudstjenesterne året igennem, også kommer til udtryk her og giver familiens vidnesbyrd yderligere fylde og farve. I denne artikel er det advent, jul og hellig 3 konger, som skal behandles. Jeg modtager gerne ideer fra bladets læsere både om denne del af kirkeåret i familien, men også for det øvrige kirkeår, ligesom jeg også meget gerne hører om jeres erfaringer om husandagt og kristen børneopdragelse i øvrigt.

ADVENT

Advent betyder komme, og det er Kristi komme vi venter i denne tid. De fire adventssøndage før jul og de uger de indleder, svarer til det jødiske folks ventetid

før den salvede konge af Davids slægt, Messias = Kristus, skulle komme og befri dem fra alle deres fjender. De sad i mørke og i dødens skygge, de længtes efter frelse, og han kom til dem julenat. Vi tager del i deres længsel, men glæder os tillige ved dens opfyldelse. Og dog har vi også et Kristi komme at forberede os på – at han kommer igen for at dømme levende og døde og for synligt at oprette sit rige. Bod og bøn hører denne tid til og afholdenhed fra overflod, for at vi kan lære udholdenhed til at stå fast i den antikristelige tid før Herrens genkomst.

Adventskransen med de 4 lys er adventstidens hovedsymbol. Når man nøjes med at tænde ét lys den første søndag og den følgende uge, to lys den anden søndag o.s.v., bliver kransens 4 lys vidnesbyrd om, at vor frelses opfyldelse nærmer sig uge for uge – både i ihukommelsen af Guds Søns fødsel af Maria og i forventningen om hans komme i himlens skyer. Adventskransen kan prydes med violette bånd, bodens farve, som også er adventstidens farve. Juleaften udskiftes de violette bånd med hvide, festens og glædens farve. Kransen tændes ved familiens fælles hovedmåltid som udvidelse af bordbønnen eller i stedet for den. Det er moderens opgave at tænde lyset, mens faderen beder bønnen, der indledes således:

Faderen: Vor hjælp er Herrens navn.

Alle: Himlens og jordens skaber.

Faderen: Lad os alle bede.

Derpå følger adventstidens kollektbøn:

1. Søndag i advent og den følgende uge: Herre, opbyd din væld og kom, at vi med dig som værn må fries af vore synders truende farer, og med dig som befrier finde redning, du som med Faderen lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Alle: Amen.

2. Søndag i advent og den følgende uge: Herre, vor Gud, opvæk os til at berede vej for din enbårne Søn, at vi ved hans komme må tjene dig med lutrede hjerter, han, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Alle: Amen.

3. Søndag i advent og den følgende uge: Herre, vi beder dig: bøj dit øre til vore bønner, og oplys vore hjerter mørke ved din nærværelses nåde, du som med Faderen lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Alle: Amen.

4. Søndag i advent og til og med den 24. december:

Herre, vi beder dig: opbyd din væld og kom; il os til hjælp i din store magt; din nåde stå os bi, at hvad vore synder vil hæmme, det må din milde tilgivelse hastig fremme, du som med Faderen lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed og til evighed.

Alle: Amen.

ST. NICOLAUS OG ST. A LUCIA

Den 6. december fejres mindet om biskoppen og bekenderen, Nicolaus fra Myra, Lilleasien, ham der i den engelsksprogede verden forvanskedes til julemanden Santa Claus. Man kan læse om ham i Tue Gad: Helgener. Legender fortalt i Norden. København 1971. S. 211-216. Nicolaus var kendt for sin velgørenhed, og han er et forbillede herpå for os. Det er en god idé at give børnene små gaver denne dag; dels for at minde om den kristnes forpligtelse til velgørenhed, men også for at komme det gavecentrede ved selve julen i forkøbet. Det er en god dag til en lille børnefest, hvor der uddeles æbler, og hvor man smager de brune kager og drikker børnegløg til. Ved festen fortælles om St. Nicolaus. Med lidt større børn kan

man bede completoriet til dagen (se Dansk Tidebog, s. 347 & 425) før de går i seng.

St. A Lucias historie kan læses i Tue Gads ovenfor nævnte bog s. 176-177. Hendes dag er den 13. december. Lucia kommer af det latinske ord for lys = lux. Dagen markeres med levende lys på bordet, og man kan tale sammen om hendes bekendermød og martyrium og om at være lys i verden.

DE SIDSTE 8 DAGE FØR JUL

I denne tid kan man bygge julekrybben. Man kan selv lave stalden og dens omgivelser. Tag f. eks. en bakke med høj kant og hæld grus i den. Lav en grotte (stalden) af mursten og læg lav eller andet grønt henover murstenene og lidt hist og her på "marken". Sæt grankviste i en lille klump ler til "palmer" og buske. Figurernes kan købes eller man kan selv lave dem. f. eks. i papmaché og så sy klæder til dem. – Det er også

tiden til at lave pynt til juletræet, som kan blive et symbol for Isajs rodskud ved at man fra gamle kalendere og kristelige blade klipper personer, der repræsenterer Jesu forfædre: Adam og Eva, Isaj, David. Man kan også hænge billeder af personer fra adventstiden på træet, f. eks. Esajas og Johannes Døber. Eller klippe symboler ud, som dem, der er skitseret nedenfor ved omtalen af advents-huset, eller okser, får, hyrder og engle.

I disse dage læses eller synges O-antifonerne (Antifonale II s. 89 ff) enten i familiens aftenandagt eller ledsagende en åbning af vinduer og dør i et advents-hus, der er en slags julekalender for dagene den 17. - 23. december. Man kan selv lave et sådant advents-hus ved at klippe et stykke pap ud i et hus' omrids. Et gennemskinneligt stykke papir klæbes bag på papstykket, og svarende til vinduerne og døren i huset er der på papiret tegnet symboler svarende til O-antifonerne.

17. december:

O evige visdom, du, som udgik af den Højestes mund, som når fra den ene ende af verden til den anden, og som styrer alt med kraft og mildhed: Kom at lære os vejen til salighed.

18. december:

O herrernes Herre, du hersker over dit hus Israel, du, som viste dig for Moses i tornebuskens flamme og gav ham din lov på Sinai bjerg: Kom at forløse os, du vor tilflugt og styrke.

19. december:

O Isai rodskud, du, som står som et banner for folkene, du, for hvem konger skal blive tavse, og hedninger skal bøje knæ: Kom at udfri os og tøv ej længer.

20. december:
O Davids nøgle
og scepter over Israel,
du, som åbner, så ingen kan lukke,
og lukker, så ingen kan åbne:
Kom at føre den fangne ud af fængslet,
han, som sidder i mørkets vold
og i dødens skygge.

21. december:
O morgenrøde,
du evighedens klare glans,
retfærdighedens sol:
Kom at lyse for dem,
som sidder i mørkets vold
og i dødens skygge.

22. december:
O folkenes konge
og hedningestammers forlængsel,
du hovedhjørnesten,
som forener jøder og hedninger:
Kom at frelse mennesket,
som du dannede af leret.

23. december:
O Immanuel,
vor konge og lovens giver,
du hedningestammers forventning
og folkenes frelser:
Kom at frelse os,
du vor Gud og Herre.

Disse O-antifoner er en stærk bøn om Kristi komme, idet de alle råber til Kristus: Kom! Og de fører Det gamle og det nye Testaments håb sammen i én forventning af Herrens komme.

JULETIDEN

Juledag, den 25. december, opfyldtes det håb, som adventstiden vidnede om: Ordet blev kød og tog bolig iblandt os. Som enhver anden festdag begynder julen aftenen i forvejen, den 24. december. Det at Guds Søn blev menneske og født i en stald, taler om barske realiteter: at Jesus som vor frelser måtte dele møje, smerter, lidelse, fattig-

dom med mennesker. Denne barske side af julen glemmes let, hvis ikke de øvrige helligdage i julen er med: St. Stefans dag (den 26. december), St. Johannes, evangelistens dag (den 27. december) og de uskyldige børns dag (den 28. december). Endelig må nytårsdags kristne karakter ikke glemmes.

JULEAFTEN

Samværet om juletræet kan indledes med en sangleg over nr. 79 i salmebogen med få ændringer. Englen (faderen) synger til hyrderne (børnene):

1. Fra Himlen høj jeg kommer her med nyt til alle fjern og nær, godt budskab vi jer fører til, derom man evig sjunge vil.
2. Idag et lidet barn er født til bod for verdens synd og nød; det er den Herre Jesus Krist, som frelse bringer jer for vist.

3. Så mærk jer alle tegnet ret: i stalden hist, i krybbe slet, der vil I finde barnet lagt, som har al verden i sin magt.

Derefter svarer hyrderne (børnene):

4. Så gå vi da så hjerteglad med hyrderne til Davids stad og se den julegave skøn, Guds egen elskelige Søn.

Under dette vers går de ledende og søgende rundt i stuen, til de ved foden af juletræet finder julekrybben. Her hilser de Jesusbarnet ved at danse om krybben og træet, mens de synger:

5. O, vær velkommen, ædle gæst! For syndres skyld du kommen est i verdens jammer ned til mig! Jeg aldrig kan fuldtakke dig.
6. Min kære Herre Jesus Krist! gør dig en vugge i mit bryst, tag herberg i mit hjerte der, at jeg dig aldrig glemmer mer!
7. Pris være Gud i sang og bøn, som skænkede os sin egen Søn! Så vil vi glemme sorg og savn og holde jul i Jesu navn!

Herefter læses juleevangeliet. Man kan evt. synge responsoriet: "Den vide jord har skuet..." (Antifonale II, s. 123). Marias lovsang synges eller læses vekselvist af alle. Faderen beder den bøn:

Almægtige Gud, du som lod din enbårne Søn påtage sig vor natur, da han i denne højtid lod sig føde af jomfru Maria, giv os, der i den hellige dåb er genfødte til at være dine børn, daglig at fornyes ved din Helligånd, ved den din Søn, Jesus Kristus, vor Herre.

Alle: Amen

Derefter synges forskellige julesalmer.

Når gaverne udveksles til sidst, så er det vigtigt at benytte anledningen til at tale om Guds store gave til os, hans eneste Søn til vor frelse. Vi efterligner ham i det små ved at give andre gaver.

JULETIDEN

Julen er en god anledning til at begynde med familieandagt i hjemmet, hvis man ikke allerede har det. I en så oplevelsesfyldt tid er det lettere at motivere fælles bøn i hjemmet.

Kristus kom til os som verdens lys. Dette kan stå klart for os med et Kristus-lys på middagsbordet. Køb et alterlys, omgiv dets fod med gran (et lys er udgået af Isajs rod), og udsmyk lyset med en stjerne eller en engel eller, hvis børnene er store, Kristi navnetræk: ✱ (X = k og P = r; X + P = KR(istus)). Det kan laves i staniol eller guldpapir og sættes fast med lim eller tegnestift. Det er godt, hvis det er børnene, der dekorerer lyset. Lyset tændes af moderen som indledning til bordbønnen, mens alle synger verset: Himlens lys kom i dig til jord... (Salmebogen nr. 89, vers 4).

Nytårsdag, hvor Jesus blev omskåret, er en god lejlighed til at mindes dåben. Tag evt. børnenes dåbskjole(r) frem og deres dåbslys, hvis de fik et sådant. Alle står med lys i hænderne under familiens andagt (børnene har deres dåbslys) og dåbspagten bekræftes ved at forsagelsen og trosbekendelsen fremsiges. Lad det evt. være en dag med åbent hus, hvor børnenes fadere også ved, at de er velkomne.

Egentlig hedder denne fest, den 6. januar, epifani, fordi vi på denne dag fejrer at Guds herlighed blev åbenbaret for mennesker i Jesus Kristus. Dette udtrykkes af de 3 begivenheder, som dagen fejrer 1) de hellige 3 kongers tilbedelse af Jesus, i hvilken handling hele hedningeverdenens anerkendelse af Jesus som Herren finder sit udtryk; 2) Jesu dåb i Jordan, hvor Gud er klærer, at Jesus er hans Søn; og 3) Jesu første under ved brylluppet i Kana, hvor han forvandlede vand til vin og således åbenbarede sin herlighed for disiplene.

På middagsbordet står 3 lys eller et tre-grenet Hellig-3-kongers-lys, for at vi skal tænke på de tre konger eller vismænd: Kaspar, Melchior og Balthasar. Først denne dag anbringes kongefigurerne i krybben, som bliver stående hele Hellig-3-kongers-tiden.

Nogle steder i Europa og USA er

det skik, at børnene bringer brød, æg og salt samt et stykke kridt og lidt røgelse med hen i kirken, hvor det velsignes af præsten. Brød, æg og salt spises efter kirkegangen, og efter måltidet går familien rundt i huset eller lejligheden med røgelse (velligt er et udtryk for Kristi kongelige nærværelse) og over alle døre skriver faderen med kridtet de tre kongers forbogstaver og årstallet: 19 + K + M + B + 79. Man kan evt. synge Dejlig er den himmel blå (Salmebogen nr. 113) mens man går rundt; men gem endelig denne sang til den 6. januar. Sangen synses færdig ved krybben.

Læs evt. lidt mere om kongerne i Tue Gads tidligere nævnte bog s. 161-165, men gør det hele tiden klart, at det ikke så meget er kongernes fest som festen for åbenbarelsen af Kristi guddommelighed.

Ole Skjerbæk Madsen, Vigerslev

Undskyld!

RE-FORMATIO's sætter håber oprigtigt, at læserne har savnet bladet meget, og beder samtidig om undskyldning for, at dette nummer ikke som planlagt kom i adventstiden. Når dette skrivarbejde må gøres som fritidsbeskæftigelse, vil der undertiden være andre ting og begivenheder, som lægger beslag på tid og kræfter. Sådan gik det altså denne gang.

Men gem endelig dette nummer til næste advent, for Ole Skjerbæk Madsens artikel beholder sin aktualitet og så ud over denne advent.

Venlig hilsen,
Anders Studsgård

Så sagtelig skred

– igen et år!

OM hundred år er alting glemt". Peder Syv sagde det endda stærkere: "Borte er den sne, der faldt i fjor". Borte er også det meste af hækelsen fra døgnets rejsestald. Der har da heller ikke i det forløbne år været nogen rigtig kirkelig ballade. Kun en smule optræk dertil. Det meste har været "ord" og "bogstaver", og ikke engang de første har været meget levende!

NYE KOSTE

Året begyndte med, at præsteforeningen fik en ny formand, som altså var en kvinde. Det er jo m/k-tid. Ikke at forveksle med M & K, KFUM & K. Det har forresten også været KFUMs år. Ikke alt er glemt efter hundrede år.

Den nye præsteformand, fru Karen Horsens, snakker meget, og hun er nok en dygtig fagforeningsmand. Præsteforeningen er som bekendt kun en fagforening. Derfor kan gammelkirkelige præster finde sig i, at deres formand er en kvinde. Med "k"!

Præsteforeningen udgiver et blad. Det kan diskuteres, om det er et fagforeningsblad, eller om det er et kirkeligt – sommetider snarere ukirkeligt – organ.

Denne blanding er måske et eksempel på, hvad Sophus Bauditz lader overlærer Jochumsen (cand. theol.) betegne som "Inkonsekvensens Konsekvens".

Man skal ikke forundres, om utilfredsheden en skønne dag kan føre til en ny forening og et nyt blad.

Ikke kun præsteforeningen fik ny formand. Det fik kirkeministeriet også. Senere på året. Det var dog igen en mand.

Hansen gik, og Jensen kom. Selv om det gode navn Hansen ikke længere bæres af kirkeminister, skal man ikke være ked af det. Jensen er da også et godt navn. Denne Jensen er endda fra Slagelse! Tillykke!

Den nye kirkeminister sagde ærligt, at han ikke betragtede kirkeministeriet som en ønskepost. Samme opfattelse må forgængeren have haft, siden han foretrak Grønlandsministeriet.

Egon Jensen bemærkede, at han ikke er "nogen religiøs leder af den danske folkekirke, men den politiske leder".

Dette var en bemærkelsesværdig bemærkning. I februar blev det nemlig meddelt, at kirkeminister Jørgen Peder Hansen ikke alene havde interesse for folkekirkens borgerlige ramme, men også for dens indre liv.

Det var ikke en almindelig "interesse", idet ministeren anmodede Haderslev stiftsøvrighed om at indberette, hvad der var foregået i en af Sønderborgs kirker. Der skulle være sket helbredelser, og det hører ikke med til folkekirkens orden. Dog måske til Herrens!

Fornuftigt henvendte Kristeligt Dagblad et formanende "fingrene væk" til ministeren. En politisk minister skal ikke blande sig i kirkens liv.

Haderslevs biskop var i den periode bortrejst, men han kom hjem igen, og der blev ingen "sag" ud af sagen. Hvad der har stået i de forskellige "indberetninger", må gættes.

I et interview med Jørgen Engmark forsikrede den nye minister, at han ville modtage alle i ministeriet. Han ville dog nok give de tolerante en bedre modtagelse end de snævertsynede. Det bliver spændende at se, hvem der betragtes som det ene, og hvem som det andet.

Ministeren fik selv en mærkelig modtagelse af "Grundtvigsk Konvent af 1916", som sendte ham et hyldesttelegram med et latrinord. Det var vistnok et citat fra den af og til omtalte – og i "grundtvigske" kredse altså kendte – Olsenbande!

I forbindelse med det ministerielle kan erindres, at formand Horsens nød den ære at være udvalgt til prædikant ved folketingets åbningsgudstjeneste. Denne udvælgelse havde J. P. Hansen nået, inden han skred.

Det var for så vidt en udmærket ide at lade præsteforeningens formand være prædikant. Til næste år kan man så udvalge næstformanden. Så er man sikker på at høre ret evangelisk tale.

Meget nemt havde fru Horsens valgt den følgende søndags evangelietekst. Folketingsmedlemmerne fik dog kun den første halvdel. De havde sikkert også haft gavn af sidste halvdel. Den fik Vor Frelses menighed nok til gengæld.

Nu om dage ved ingen, hvor længe ministre sidder. Der er imidlertid sandsynlighed for, at Egon Jensen får med 5 bispeudnævnelser at bestille.

Et eller andet sted i hans ministerium ligger nogle skrivelser, som ministeren – tolerant – bør gennemlæse. Det er dels henvendelser om en "viebiskop", og dels en opfordring til ikke altid at foretrække manden med de fleste stemmer.

Foruden bispeudnævnelser kommer Egon Jensen sikkert også til at foretage nogle domprovste- og mere gemene provsteudnævnelser.

Som vort fødeland var altid rigt på raske orlogshelte, er landet også rigt på kandidater til de nævnte stillinger. Nylig blev en ret grøn professor domprovst. Ubeskedent fremhævede han sit talent. Dog som forsker.

De mere gemene – men godt aflagte – provstestillinger vil nok fortsat en årrække blive besat som hidtil. Efter venneprincippet. Så grundtvigianere kan glæde sig.

DER GLAMMES

Faktisk er det slet ikke til at fatte, at pastor P. Riemann føler det nødvendigt at være vagthund i folkekirken.

Peter Riemann lod sig føde en 8. september – mere grundtvigsk kunne det næsten ikke være – og han er ikke kun grundtvigianer af fødsel, men også i liv. Han kan også holde liv i "Dansk Kirketidende".

Som vagthund glammer pastor Riemann, fordi han finder, at menighedsrådenes landsforening er "pietistisk" i sit kirkesyn. Dette lyder meget forbløffende. Når Riemann imidlertid hører ordet "pietisme", lugter han kristenblod.

Efter Riemanns opfattelse er folkekirken god nok. Den er, hvad den skal være: folkets kirke. Andre kan så mene, at det snarere er en "papirkirke". Det er på papiret, at 94 % af folket er medlem.

Menighedsrådene er Riemann ikke lige så tilfreds med. Dem betragter han ikke rigtig som "folkevalgte". Stemmeprocenten til menighedsrådsvalg er nemlig ikke i nærheden af 94.

Derfor ønsker Riemann, andre også, at kommunalvalg og menighedsrådsvalg skal finde sted samtidig. Man har den ønsketænkning, at færre "pietister" så vil blive valgt.

Om status quo alligevel ikke blev ændret, selvom man fik den fælles valgdag, mon Riemann så ville lægge sig til at sove! Tilfreds med "folkets" afgørelse.

Nej! For grundtvigianere elsker at slås. Det siger de selv. Næsten hver gang de lukker munden op. I et fødselsdagsinterview bemærkede pastor Riemann, at den "nuværende grundtvigianisme" er den gruppe i folkekirken, som kæmper mest for åndelig frihed. Hvis han strøg ordet "åndelig", kunne det være sandt nok.

Riemann betragter Indre Mission som en "hær på march", hvor man har lov til at vise dem væk, som ikke vil eller kan følge trop.

Dette går virkelig ikke an. Så får de kampglade grundtvigianere jo færre at bekæmpe.

Hos Højkirkeligheden finder Riemann heller ingen åndelig frihed. Han ser højkirkelighed som "en sekt med en ejendommelig vægtlægning på embede og påklædning". Grundtvigs sektopfattelse var nu en lidt anden.

Nutidens grundtvigianisme skal have som særkende, at den kæmper for åndelig frihed i hjem, skole og menighed. Jo, tak!

På ét punkt er Riemann ikke kun grundtvigianer, men ligefrem rigtig "grundtvigsk", idet han kan fremsætte dunkle udtalelser. Således udtalte han, at "det er nødvendigt for en åndelig bevægelse at kæmpe mod andres syn for at kunne finde sit eget"!

Hans fortsættelse er meget bombastisk: vi slår hårdt og brutalt ned på folk, vi ikke kan li'.

Dette er dog vist ikke grundtvigsk. I al fald ikke kristeligt. Men sådan blev det altså sagt.

EFTERLYSNING

Hvad er så "nutidens grundtvigianisme"? Vist næsten alt muligt, undtagen dét den burde være!

Radioens pastor Jørgen Thorgaard er også skribent. Han er en god krimiforfatter – af højere standard end Olsenbanden – og lejlighedsvis skriver han i forskellige aviser.

Pastor Thorgaard har været på jagt efter en grundtvigianer. Som vor gamle ven Sherlock Holmes tænkelig også ville have gjort, søgte Thorgaard ikke i Osted, men i Asperup. Dette sted har jo været betragtet som et Mekka.

Forresten var Asperup virkelig et godt sted engang. Mads Melbye var præst dér. Han var grundtvigsk. Imidlertid flyttede han til Nordsjælland.

Thorgaard traf nogle hyggelige mennesker i Asperup. Der var ingen tvivl om, at de følte sig som grundtvigianere, men det kneb dem at sige, hvad dét er.

"Det er et godt spørgsmål", siger Kisser. "Vi render jo ikke sådan rundt med Jesus i knaphullet. Det har vi grundtvigianere vel i grunden aldrig gjort".

Thorgaard konstaterede, at grundtvigianismen i særlig grad havde været "de velbjergede bønders bevægelse". Det kan der vist være meget om. Såvidt jeg husker, har professor P. G. Lindhardt engang studeret gravstene på en frimenighedskirkegård. Det var gårdejere og ikke husmænd, der var begravet på den kirkegård.

I Asperup sogn fandt Thorgaard Båring højskole. Dens forstander mente, at man nok kunne kalde højskolen grundtvigsk, eftersom "den er en skole i samfundet og beskæftiger sig med mennesker i deres sociale situation". Så må forstanderen nok hellere kalde skolen grundtvigiansk!

K. S.

"Ærlig kamp er åndens glæde" (P. Riemann). Noget i samme retning mener formanden for Kirkeligt Samfund, domprovst Povl Kilerich. Han plejer også at betone kampiveren. Således har han lovet, at hans folk nok skal engagere sig stærkt i de kommende 5 bispevalg.

På den måde kan hans gamle forening vise, at der endnu er liv i den. Foreningen blev stiftet 1898 og reorganiseret 1918. Men altså 80 år. En pæn alder. Derfor disse pæne jubilæumsord. Selv synes foreningen, at der ikke er noget at fejre.

Om foreningens ("samfundets") stiftelse skrev Jens Krustup i sin bog om Morten Larsen:

"Det var omkring århundredskiftet. En række varmhjertede grundtvigske præster i hovedstaden syntes, at grundtvigheden stod i fare for at blive en gammel, magelig mand, der var så nogenlunde tilfreds med den åndelige situation, sådan som den formede sig her i landet. I hvert fald syntes flertallet af dem, der gik under grundtvigianismens skilt, at have mistet fa-

nen".

Så sandt! Det passer idag!

Kirkeligt Samfund laver nu ellers lidt. Der holdes pinsemøder (man skal kende Tom Kristensen) rundt omkring, og så har man endnu ikke solgt alle sine soldaterhjem.

Det var et vigtigt formål for de gamle samfundsfolk, at man skulle påvirke de unge. Idag kaldes den slags for aktivisme, der aktivt skal bekæmpes.

Som formål for de 5 soldaterhjem, der er tilbage, angives, at soldaterne skal føle sig hjemme.

Det lyder godt. Især, hvis der er tænkt på det gamle, grundtvigske hjemliv, hvor man hver dag bad, sang og bekendte Troen.

Hvis det er en anden slags hjemliv, der tænkes på, kan man egentlig lige så godt støtte soldaterhjemsforeningen "Dannevirke".

Kirkeligt Samfund er mere end pinsemøder (vel ikke alle om Tom Kristensen), årsmøde og soldaterhjem. Samfundet udgiver forskellige ting udover "Dansk Kirketidende". Således er der de sidste år udsendt et par ritualforslag samt et salmetillæg. Det sidste i samarbejde med Dansk Kirkesang.

De "46 Salmer" kunne måske være værre. Men mange af dem er ikke egnet til kirkebrug. Nogle er simpelthen for lange. Grundtvigs "I kvæld blev der banket på Helvedes port" er således på 20 vers! Det er da vist også mere en kæmpevis end en salme.

Selv om man har den opfattelse, at vor salmebog egentlig er udmærket god, må man nok affinde sig med, at forskellige kredse vil møde frem med deres tillæg.

Hvis salmebogen mangler noget, er det nu af en anden art, end det nævnte tillæg foreslår.

Praktisk skal det nok volde vanskelighed, om andre udgivere også vil nummerere fortløbende efter salmebogen. "46 Salmer" kan naturligvis ikke have monopol på numrene 755-800.

Kirkeligt Centrum har oplyst, at et "78-tillæg" er på trapperne. Om "78" er årstal eller antal er mig - i skrivende stund - ubekendt.

Salmebogstillæg betyder i reglen rod, men man kan da vedblivende nøjes med salmebogen.

SYNG DANMARK

Tillæg vil i stor udstrækning bringe nye melodier. Dette vil nok fryde KO-DA. Det er et internationalt forbund til beskyttelse af komponistrettigheder. Det er altså noget med penge.

Med en blækspruttes fangarme griber KODA om sig. Det forlyder, at man også er rede til at tage sig af forfatterrettigheder. Det betyder flere penge!

Komponister "vil gerne skrive værker til Guds ære", men de - eller KO-DA - vil samtidig gerne have en time-lig fortjeneste.

Dette undte Per Salomonsen dem også i en af sine "randbemærkninger" i Kristeligt Dagblad. Han anførte, at præster da også får løn!

Avisen oplyser, at Salomonsen er "underviser ved Ålborg Universitetscenter". Forhåbentlig underviser han ikke i logik. En sammenligning må nemlig foretages mellem præster og organister. Ikke komponister.

Organist Ulrich Teuber - foruden så meget andet en slags tillidsmand for KODA - har forsøgt at oplyse sagens sammenhæng, men hans forklaring var ikke tilstrækkelig klar.

Teuber mener, at man i Danmark vil "ophæve gudstjenestens særstilling i lovgivningen", men taler derefter om kirkekoncerter.

En anden organist - ved den iøvrigt også jubilerende Grundtvigs Kirke i København - Th. Pedersen har trøstende udregnet, at i givet fald vil kun hver tyvende salme komme til at koste penge. Så må vi springe dem over eller finde nogle gamle, brugbare, melodier.

Det vil heller ikke blive svært at

finde gode, gamle præ- og postludier. For, som jeg engang hørte gamle organist Julius Foss sige til en ung mand med komponistdrømme: "Det gør mig ondt, kære unge ven, men den bedste musik er skrevet!" Den musik kan vi da bruge. Helt gratis.

HVAD MAN MÅ

Kirkeligt Samfund har, som nævnt, også præsteret et par ritualforslag. Nogle har tilmed brugt dem.

Disse præster må dog ikke have spurgt pastor P. Riemann, for han har udtalt, at "i det øjeblik man selv laver om på ritualerne, er man langt ude"!

Ordene blev sagt i anledning af Givepræstens lidt famøse ændring i dåbsritualet, fra "som nu har genfødt dig" til "som genføder os".

Grundtvigianere behøver ikke at frygte, at nogen minister vil udbede sig "indberetning", om de finder på noget.

Det er "karismatikernes", som risikerer den slags. Dem er der nemlig liv i. De er fyldt med ønske om, at Ånden (skrevet med stort) skal fylde dem.

Om man end gerne vil se karismatikernes som venner, må det indrømmes, at noget i bevægelsen kan man stå skeptisk overfor. Imidlertid er det folk, som beder!

Om Givepræstens uheldige praksis blev brugt stærke ord - for stærke - men han vendte straks tilbage til ritualets formulering.

Også pastor Skjerbæk Madsens bemærkninger om vor kirkes dåbspraksis var et samvittighedsanliggende. Heller ikke hans udtalelser kan jeg ganske tilslutte mig, men jeg er nok omtrent lige så uenig med hans skarpe modstandere. Biskop Dons Christensen fortsætter med sin ugrundtvigske afvisning af tilspørgselen ved dåben.

Eftersom hvert år bringer de samme diskussioner om barnedåb, påstået dåbspiligt m. m., er uenigheden i folke-

kirken virkelig meget stor.

Iøvrigt er en del af uenigheden forbundet med synet på folkekirken. For nogle er den Herrens kirke, for andre er den - i teorien - kun en "borgerlig indretning".

Om man så ser folkekirken som en borgerlig rammeordning, vil man ikke benægte, at i den kan Herrens kirke opleves.

"Vi af bløde bøgestammer,
under nattergalesang,
bygge kun et kirkekammer,
til en himmelsk altergang".

Senere blev "kirkekammer" til "gæstekammer", og det resulterede i den yndede tale om Herrens kirke som gæst!

Forresten er det ikke sådan, at Grundtvig kun ser Herren og Hans kirke som gæst i "vore" huse. Grundtvig kan da også skrive salmer om, at vi er gæster i Herrens hus!

Folkekirkens "almindelige" medlemmer er vist ikke spor interesseret i de jævnlige dåbsdebatter. Noget ganske andet vækker meget større opmærksomhed. Det er karismatikernes "helbredelsesgudstjenester". Der har været andre byer end Sønderborg.

Miraklernes tid er ikke forbi! Ikke desto mindre vil mange ikke anerkende, at der sker mirakler.

Om "helbredelserne" i Sønderborg sagde Kristeligt Dagblad jo et "fingrene væk" til ministeren. Da "helbredelserne" 8 måneder senere nåede til Silkeborg, opfordrede avisen faktisk "de kirkelige tilsynsmyndigheder" til energisk indskriden!

I Silkeborg var det ikke engang i selve kirkerummet, at "miraklerne" fandt sted, men det var altså dog i "folkekirkelige menighedslokaler".

Avisens medarbejder havde et - synes jeg - udmærket referat fra Silkeborg. Det lød slet ikke så galt. Eller uordentligt.

Utvivlsomt fik mange det bedre efter at have deltaget i en "helbredelsesgudstjeneste". Om det så "kun" var

psykisk, er det godt!

Miraklernes tid er ikke forbi. Det skal vi sige tak for. Læge Torben Rou-lund skrev et godt svar til kritikere af "helbredelsesgudstjenester". Han havde selv overværet i al fald een. Han mindede om evangelieordet: "Og på grund af deres vantro gjorde Han ikke mange undergerninger dér".

I lægens udlægning: "Vantro og skepsis i en egn, hos et folk, i en kirke kan begrænse manifestationerne af Guds undergørende kraft".

D.R.

Andet end "helbredelsesgudstjenester" har været debatteret. Også radiogudstjenesterne har været i søgelyset.

Engang beroede det på bisperne, hvilke kirker og præster der blev udvalgt til højmessestransmission. Det var vist omtrent samme kriterium, der blev brugt, som ved udvælgelse af provster. Dog lidt mere alsidigt.

Nu er programsekretær Mogens Hansen en slags radiobiskop. Hjulpet af rådgivere udvalgte han 21 kirker – fra den lille by og til hovedstæder – og dermed 21 præster. Der var en højkirkelig imellem. Mere mærkeligt også kun een tidehvervsmand.

Denne sidste – Søren Krarup – har senere sagt fra. De øvrige er vist godt tilfreds med at være udvalgt.

Om det virkelig er eliten af Danmarks præstestand er mig ubekendt, men forhåbentlig forkyn-der de lov og evangelium til frelse – og uden opfordring til private nadverfejring!

Det betænkelige er især princippet, at en "radiobiskop" får magt til at bestemme over transmissionerne.

Vistnok skal ordningen kun løbe 2-3 år, men da "Kristelig Lytterforening" er så glad for Mogens Hansen, får han nok lov til at fortsætte.

Hvem der i radioen har ansvar for "Ved dagens begyndelse", ved jeg ikke. Det kan han være glad for.

En stor begivenhed i efteråret var en tv-transmission fra Petter Dass'

kirke. En tiltalende og dygtig biskop var liturg og prædikant.

I Norge ved man øjensynligt, at "Forsagelsen" ikke hører hjemme ved alteret. Der er det Troen, der bekendes!

OM MORAL

Tro og liv hører sammen. Som hvert år har sine dåbsdebatter, er moraldebatter også uundgåelige. Det svundne år var ingen undtagelse.

Der skal just ikke tænkes på forslaget til bisperne om en kirkelig "velsigelse" af homoseksuelles samliv. Den slags kan biskopper naturligvis ikke indføre. Dermed har man dog ingen-lunde "dømt" homoseksuelle.

Til årets moraldebat kan derimod regnes en kronik, som højskolefor-stander H.E. Nissen skrev i Kristeligt Dagblad. Den hed: "Folkekirkens moral".

Overskriften var ikke god. Man kan nok tale om moral (eller umoral) hos folkekirkens medlemmer, men ikke hos "folkekirken".

Nu tænkte forstander Nissen da også især på præsternes moral. Det gør så mange.

Forstander Nissen sagde rent ud, at hvis en præst ikke selv lever efter det, han siger ved en vielse, er han en hykler. Så enkel er sagen ikke. Slet ikke i en folkekirke.

Når der ofte mindes om præsteløftets ord: "... foregå menigheden med et godt eksempel", skal huskes, at det er sandt nok, men der er andre bud end det sjette.

Det gale er ikke just, at præster er syndere, men det gale er, om synden forsvares. Hvilken synd det end er. Også hidsighed, gerrighed og meget andet.

Røddingkonventet sendte ikke bare et besynderligt hyldesstelegram, men drøftede også, om mennesker er gode eller ikke-gode.

Professor Holm-Nielsen konkluderede, at man skal ikke spille tiden

med en sådan debat. Han sagde, at mennesket "skal ikke arbejde på at blive godt eller at gøre andre gode, for Gud har gjort mennesket godt, og bedre kan det ikke blive".

Så let klares sagen nu dog ikke! Kristendom og moral er forbundet, og så må et menneske kæmpe mod synden i sig selv. Denne kampiver må Guds børn opflammes til.

OM KVINDER

Og så noget, om ikke lige umoralsk, så ikke særlig kirkeligt. Ifølge loven om ligebehandling af mænd og kvinder gælder (§ 6): "Det må ikke ved annoncering angives, at der til ansættelse eller erhvervsuddannelse m.v. søges eller foretrakkes personer af bestemt køn".

Ikke kun i Danmark, men også i Norge, er sagen aktuel. Det norske kirkeministerium vil fravige loven, når det gælder frikirker. Man indser, at loven dér kan komme i kollision med loven om religionsfrihed. Det kunne jo høre til pågældende frikirkes tro, at kvinder ikke kan være præster.

Det norske menighedsfakultet er kommet i en problematisk situation, idet det ikke er et trossamfund, men betragtes som et uddannelses-tilbud.

"Her kan der ikke gøres forskel på mænd og kvinder – uanset hvad discip-len (!) Paulus måtte mene". Det teologiske fakultet i Oslo har erklæret sig enig med ministeriet.

Det danske kirkeministerium ligger vist ganske på linie med det norske, måske med en stramning. I hvert fald forlyder det, at det i ministeriet skal være sagt, at "et menighedsråd frem-over ikke kan sige nej til en kvinde, fordi hun er kvinde".

Dermed er igen fastslået, at folkekirken i realiteten er en "statskirke". Kun frikirkerne må have "religiøse grunde".

I praksis vil ministeriet nok få svært ved at håndhæve loven. Det må fortsat være menighedsrådenes ansvar

og ret at vælge præst.

Der kommer så meget nyt! Nu har man også fået noget, der kaldes "feministisk teologi". Det optræder ikke mindst ved "økumeniske kvindemøder".

Nogen forskel i feminismen er der. Ikke alle lader – som feminister i København – Jesus ankomme til Jerusalem på en cykel. Dog vel ikke en damecykel!

En slags profetinde for bevægelsen er "dr. Elisabeth Moltmann" fra Tübingen. Hun var på talerlisten ved efterårets "mini-kirkedage" i Rønde. Tænk! dér har jeg boet!

Elisabeth Moltmanns foredrag, som hun tidligere har holdt i udlandet, er blevet omtalt som "en meget klar, meget vidende forelæsning" om "nye retninger i den feministiske teologi".

Feministisk teologi er altså alligevel ikke aldeles nyt, når der kan tales om "nye retninger". Eller også skifter teologien lige så hurtigt som damemoeder.

Elisabeth Moltmann er virkelig "meget vidende". Hun ved således, at apostlen Paulus aldrig har sagt, at kvinder skal tie i forsamlingen. Det er en senere tilføjelse.

Så har man altid hidtil gjort Paulus stor uret fra feministisk og pro-feministisk side. Hvad er han ellers ikke blevet skældt ud for!

En amerikansk professor – dog et "m" – har forresten fundet ud af, at Paulus var "en lille, grim, selvbevidst mand". Man forbløffes over den megen "viden".

Elisabeth Moltmann ved også, at der har været 6 "kvinde-disciple". Hun synes at sidestille dem med apostle.

Hun påstår, at Føbe havde "rang af biskop". I Romerbrevet kaldes Føbe dog noget andet. Nærmest diakonisse.

Den "nye" feministiske teologi gør også gældende, at vi nok kan tale om Gud som vor far, men vi må tillige se "mors-siderne" ved Gud.

Allernyeste feministiske teologi (det arme ord "teologi"!) er endda til-

bøjelig til helt at ville afvise den "mandlige" side. Så vil man ikke læn- gere sige "han" om Gud.

Man møder også påstanden, at "kir- kens tekster er udarbejdet af mænd for mænd". Man fornægter således Åndens virke!

Feminister finder det naturligvis dejligt med kvindelige præster. Nogle af dem tilmed i cowboy(girl)tøj!

Journalist Bodil Harild finder det hyggeligt, om "et lille ufødt barn en- gang imellem sparker i sin præstemors mave som et fredfyldt amen, mens hun prædiker over dagens tekst. Hvad an- går maven i præstekjolen, er der så- mænd mange mandlige præster, der heller ikke kan sige sig fri for ansats til en sådan, om det end vel skyldes andre årsager ..."

Bodil Harild er også klog på Paulus. Hun hævder, at "hvis han havde vidst, hvilke konsekvenser hans udtalelse havde fået for eftertidens teologisk lydhøre kvinder, ville han nok have ve- jet sine ord".

Altså må Bodil Harild høre til dem, der mener, at apostlen sagde, hvad han sagde. Så skal hun bare tie!

FRA OVERDREVET

Mini-kirkedagene bød på andet end Eli- sabeth Moltmann. Også biskop Ole Bertelsen var taler. Hvor taler den mand dog meget! I stedet skulle han sætte sig hen og udarbejde et teologisk arbejde om ordinationen.

Forrige år tillod biskop Bertelsen en uordineret mand at forestå nadver- gudstjenester. På de små kirkedage i Rønde var biskoppen inde på det sam- me.

Først forlød det, at biskoppen hav- de talt om en "begrænset ordination". Det lød ret mærkeligt. Man gættede, at meningen måtte være begrænset juris- diction.

Senere blev det oplyst, at meningen var en "tidsbegrænset tilladelse til (for en uordineret m/k) at gennemføre fuld højmesse med dåb og nadver".

Dette gjorde ikke sagen meget kla- rere, og slet ikke bedre. Biskoppen oplyste, at en sådan tilladelse skulle principielt kunne gives uden en særlig form for indvielse. Biskoppens egen - særlige - indvielse bemyndiger i hvert fald ikke dertil!

For den kvindelige præst i Snesere (Sydsjælland) skulle selv en "begræn- set ordination" være overflødig. Hun siger nemlig, at "kirken ikke er et ab- solut nødvendigt element, for at kri- stendommen kan trives".

Hun fortsætter: "Jeg hører til dem, der tror, at kristendom simpelthen er, hvad der sker mellem mennesker - og altså ikke noget, som sker i kirken om søndagen. Jeg er overbevist om, at hvor folk kommer sammen - og der praktiserer næstekærlighed, ja der er kristendommen simpelthen". Således talte præsten i Snesere!

Og så har vi i årets løb fået nogle nye kirkebygninger. Blandt andet i Vo- rup (østjylland). Sognepræsten dér ved naturligvis, at "alle døbte er vor Her- res børn". De forskellige dele af sog- nets folkeliv får til huse i den nye byg- ning. Vel med flere lokaler. Også jagt- foreningen skal være velkommen, "for man kan ikke sige, at den ene gren af folkelivet er mere åndelig end den an- den". Ak! det misbrugte ord "ånd"!

Sædding (det er i Vestjylland) har også fået ny kirke. Efter fotografi lig- ner kirken og dens omgivelser nogle siloer og pyramider. Også Dette sted skal være åbent "for alle arrangemen- ter af kirkelig, kulturel og fælles men- neskelig art". Måske endog karismati- kere kan blive budt indenfor!

Kirken er en del af et butikscenter. Dette er ret "fælles menneskeligt". I selve kirkerummet har man mere end ét centrum. Det betones, at kirkebæn- kene i lige så høj grad er centrum som alter og døbefont!

Kirken har kostet 11 millioner kro- ner. Der synes ikke at have været råd til bare et harmonium. I al fald bemær- kede redaktør Kragelunds betagende besøg ikke noget orgel. Sædding har

måske hørt om KODA!

Til gengæld kan pastor Gamst-Pe- dersen i København bestemt ikke und- være musik. Han har fremsat et for- slag til fornyelse ved Nadveren: "Hvorfor ikke lade flere gå omkring med brødbakken og vinkanden og lade alle på en gang drikke Vorherres skål? Til festlig musik".

Pastor Gamst-P. har et andet øn- ske: en prædiken må højst vare 10 mi- nutter. Så er det ganske vist ikke me- re en "prædiken", men det var det må- ske alligevel ikke!

Hvis det er vrang lære, der frem- sættes, er 10 minutter endda alt, alt for meget!

Mærkværdigt er det alligevel, at det så ofte siges, at lutherske kirker er "ordets kirker", men ordet skal væ- re kort!

PUNKTUM

Dét med de få minutter får mig til at tænke på afslutningen af denne lille årsartikel.

Som Hostrups madam Smidt vil jeg gerne "se vores egne vindver" tilsidst. Der har været lidt blæst i de højkirke- lige stuer.

Det er vist P.G. Lindhardt, som har sagt, at grundtvigianere elsker at vaske deres snavsede tøj i offentlighe- dens påsyn.

Det er ikke mit ønske at følge dette eksempel. Tøjet er nu heller ikke så "snavs". Men det er en kendsger- ning, at der har været nogen uenighed indenfor højkirkeligheden. Dog næppe større, end at man fortsat kan fornem- me fællesskabet.

I enhver bevægelse er nogle mere til højre (eller venstre) end andre. Den menneskelige natur er ikke ens, og aldersforskelle kan også spille ind.

Derfor vil der være forskellige syns- punkter. Om ikke i det fundamentale.

Efter deltagelse i forårets "Virring- konvent" - af nogle højkirkelige fejlag- tigt betragtet som omtrent en synode - skrev provst J. Exner i Kristeligt Dag- blad:

"Skal jeg tilsidst sige noget om de højkirkeliges fællesskab, skal det ikke skjules, at det var ikke en ensrettet og uniformeret flok, der var samlet til årsmøde. På mange måder var de forskellige, og debatten kunne blive varm, men stærke bånd bandt dem alligevel sammen, idet de har samme ståsted: Kirkens trosbe- kendelse, der har båret slægterne gennem skiftende tider".

Hertil vil jeg føje, at skulle nogen ellers ønske at vide, hvad højkirkelig- hed var og er, kan det varmt anbefales at læse Studsgårds og Ulsdals: "HVAD ER HØJKIRKELIGHED?"

Dét var en af årets begivenheder, at den bog udkom. Det er optryk af "Re-formatio"s tre første årgange. "Re-formatio" kan også se 1978 som et lille - men stort - jubilæum. 20 år.

Med sædvanlig dygtighed har Ulsdal skrevet et godt efterord til bogen: "In- formation og historie". Indrømmet, det lyder kedeligt, men det er det ikke.

Det eneste billige ved bogen er pri- sen!

En højskolesangbog ruttede ikke med pladsen. Den meddelte et vers så- ledes:

"Fælles om hans liv og fred,
lys og kraft og herlighed,
- af Guds nåde o. s. v."

Og så videre! Foreløbig ind i et nyt kirkeår!

J. Em. Hansen, Haderslev

Nordmenn på danske kirkedager

KIRKEDAGER arrangert av den høykirkelige bevegelsen i Danmark har stått både nært og fjernt fra undertegnede. Nært fordi jeg har lest om dem i "Re-formatio" i mange år. Fjernt fordi jeg selv aldri har vært der eller hørt noe fra dem av andre nordmenn. Men så ble jeg altså bedt om å holde foredrag på årets kirkedager i Frederikssund. Og da fikk jeg jo god anledning til å oppleve det jeg tidligere bare har lest om.

Jeg har hatt inntrykk av at den danske høykirkelige bevegelsen levde nok så isolert, og at den var svært preget av ideer og idealer på det gudstjenestelige område som var vanlig i Den romersk-katolske Kirke før konsilet. Ingen av delene syntes imidlertid å være tilfellet for den delen av høykirkeligheten som preget disse kirkedagene. Her var det levende kontakt med andre kirkesamfunn personifisert i den anglikanske kirkes biskop for det europeiske kontinent som holdt ett av foredragene, og man viste åpenhet overfor den charismatiske bevegelsen der flere høykirkelige prester er med – noe som gledet meg meget. Dessuten samarbeidet man visst i enkelte menigheter godt med indremisjonen. På kirkedagene viste man virkelig at man ønsket å nå ut over sin egen krets, både til andre i den menigheten der kirkedagene ble arrangert, og til Frederikssunds bybefolkning som vi evangeliserer til iblant.

Opplegget for den "evangeliserende formiddagen" på kirkedagenes første dag var etter min mening et glimrende eksempel på hvordan man bør drive evangelisering. Alle var vi først samlet til messe. Derfra gikk vi så ut i byen. Messe ble misjon – sendelse til

de ikke-kristne på stedet. Vi ble sendt til dem for å vitne om den Herre og Frelser som hadde talt til oss og handlet med oss i messen. Nede på byens torg samlet vi oss til møte med sang og vitnesbyrd av lekfolk og prester. Når man hørte dem, skulle man virkelig tro at danske prester stadig drev med slikt! Men det var visst ikke tilfellet. Under møtet gikk mange av oss rundt og delte ut ark med innbydelse både til søndagens høymesse og til ulike kristne arrangementer i menigheten. Ved slutten av møtet ble folk oppfordret til å være med tilbake til Guds hus. Så gikk vi syngende i prosesjon tilbake til "helligdommen på bjerget", og det var virkelig noen som fulgte med oss kirkedagsdeltakere. I kirken holdt vi en kort andakt der det ble bedt konkret for byens befolkning, om omvendelse for dem vi hadde møtt og samtalt med, om vekkelse i byen m. m.

Fra messen i kirken, ut i verden for å drive misjon, for så å føre folk med tilbake til kirken. Kan det gjøres bedre utfra teologisk tenkning om en evangeliseringsaksjon?

Når det gjelder gudstjenestefeiringen, ble jeg gledelig overrasket. Messene bar preg av enkelhet og verdighet. Utfra et norsk (og nok også svensk) høykirkelig synspunkt synes man at det er litt før-konsilsk og overdreven symboltenkning å operere med egen plass foran alteret for henholdsvis epistel- og evangelielesning, og man savner bibelsk(e) salme(r), lesning fra Det Gamle Testamentet og lekfolk som leser bibeltekster. Men det var ofte lekfolk som ba (deler av) bønnene for Kirken og verden (= kirkebønnen). Dessuten synes dere dansker å være mer "gregorianske" enn både oss nordmenn og svenskene. Men så var det da også en

kirkemusiker som i sitt foredrag kritiserte høykirkelighetens forkjærlighet for den gregorianske sangen. Og at den ofte er vanskelig å synge, det fikk vi et godt eksempel på ved vesperen samme kveld.

Vi to nordmenn som var med på kirkedagene, likte oss svært godt. Det skyltes både programmet, kristent felleskap i gudstjenester og bønn, men også på grunn av det hyggelige miljøet på disse dagene. Vi ble fort enige om at "danskene er så hyggelige, mye hyggeligere enn svenskene". (Vi kom så å si direkte fra kirkedager i Uppsala arrangert av Kyrklig Förnyelse (= høy-

kirkeligheten i Sverige), der det i parentes kan bemerkes at svenskene savner danske deltakere). Dessuten bodde vi så deilig, og programmet var slett ikke overlesset. Nei, tvertimot fikk vi god tid til å tale med folk, bli kjent, få venner og høre om deres gleder og sorger som prester og lekfolk i Den danske Folkekirkens menigheter. Ja, bare utbyttet av slike samtaler skulle da være nok til at vi prøvde å få anledning til å delta mer på hverandres arrangementer innen de forskjellige høykirkelige bevegelsene i Skandinavia?

Kr. Edvard Skaar

Lemmer på Kristi Legeme

Følgende artikkel er en utvidet del av foredraget "Lemmer på Kristi legeme" som undertegnede holdt på årets kirkedager i Frederikssund.

MENIGHETEN SOM KRISTI LEGEME

MENIGHETEN er Kristi legeme sies det mange steder i NT (1. Kor. 12, 12; Ef. 1, 22-23; Kol. 1, 18). Men hva betyr så det?

Guds Sønn trengte et menneskelig legeme for å kunne bli menneskenes Frelser. Som den levende Herre har Han idag bundet seg til sin Kirke. Den lokale menigheten er like så viktig for at Kristus skal kunne virke på det stedet, som Hans jordiske legeme var nødvendig for Hans gjerning under Hans jordeliv. Derfor kan det sies at Kirken/menigheten er forlengelsen av inkarnasjonen.

Bare den som tilhører Kristi legeme ved dåp og tro, er forenet med Jesus Kristus som hodet for menigheten – Hans legeme. Derfor heter det fra

gammelt av "Utenfor Kirken, ingen frelse". For det er gjennom sin Kirke at den korsfestede og oppstandne Herre idag virker og handler i verden til frelse for menneskene.

LEMMER PÅ KRISTI LEGEME

Alle døpte er lemmes på Kristi legeme. Det ble vi i dåpen (1. Kor. 12, 12-13). Men mange døpte bekjenner dessverre ikke troen på Kristus. Da er de døde lemmes på Kristi legeme, visne grener på Kristi vintre. De hører med, men utfører ikke den oppgaven de er tiltenkt. Bare når Den Hellige Ånd igjen får skape troens liv i den døpte, blir han et levende lem på legemet, og kan utføre den tjenesten som Gud ønsker av ham.

Alle troende har visse oppgaver som man er felles om; særlig da å bære frem lovsangsoffer (Hebr. 13, 15), tjene andre (Hebr. 13, 16), vitne om Kristus i ord og gjerning (1. Pet. 3, 15; 4, 1-5), vise omsorg for andre (1. Tess. 5, 14-15).

Men samtidig ser vi utfra NT at den

enkelte har fått en spesiell oppgave eller tjeneste (1. Kor. 12 og 14; Rom. 12, 3-8). Det synes å være slik at hver den som er døpt, har fått en (eller flere?) tjeneste i og for menigheten (1. Kor. 12, 4-10. J. fr. også sammenhengen mellom 1. Kor. 12, 12-13 og v. 14-31!). Hensikten med disse tjenestene er at Kristi legeme kan bygges opp – til tjeneste for Gud og verden. En slik spesiell tjeneste kalles gjerne for en "nådegave" (1. Kor. 12, 4-5). En nådegave er den tjenesten Gud kaller en til i menigheten og som Han gir utrustning til ved sin Ånd.

Disse tjenestene ble ifølge 1. Kor. – brevet utført i menighetens gudstjenester (J. fr. sammenhengen mellom kap. 11-12 og kap. 14!). Her mottar menigheten det som konstituerer den som Kristi legeme – nemlig Kristi ofrede legeme i brødet (1. Kor. 10, 16-17). I nattverden blir den det den alt er. Uten nattverden kan menigheten ikke forbli Kristi legeme. Men utfra enheten i menigheten ved nattverdbordet springer menighetens ulike tjenester. Hver enkelt utfører imidlertid sin tjeneste på vegne av helheten. Han handler på vegne af alle i menigheten.

VÅR MENIGHET – KRISTI LEGEME?!

Så over til mer aktuelle spørsmål i dagens kirkelige situasjon. Hva med vår menighet? Er den Kristi legeme? Ja, menigheten som gudstjenestebegrep, ikke som geografisk begrep. Eller sagt mer presist: den nattverdfeirende forsamling er Kristi legeme. Menigheten er ifølge vår lutherske bekkenelse, Confessio Augustana art. VII, en gudstjenestefeirende forsamling av døpte. Menigheten utgjøres av dem som samles for å høre Guds Ord og delta i måltidsfellesskapet rundt Kristi bord. Disse er Kristi legeme. De er forénet med Kristus og derfor også med hverandre som legemet er forénet med hodet, og lemmene forénet med hverandre i legemet. De utgjør Kristi legeme i/på N. N. sted – selv om det

kanskje bare er tale om en 10-20 personer. Det er disse som den korsfestede og oppstandne Herre har knyttet seg til. Det er disse – få eller mange – som skal formidle Hans nærvær i ord og gjerning til folk på stedet.

HØYMESSENS VESEN

I høymessen, som i enhver messe, forénes menigheten som Kristi legeme med dens hode – Kristus. Som den korsfestede og oppstandne Herre møter Han sitt folk. Messen er derfor en kristosentrisk gudstjeneste. Dens liturgi peker på Jesus Kristus. Det som Han gjorde én gang for hele menneskeheten da Han døde på korset og oppstod igjen, det gis til den som mottar Hans legeme og blod i nattverden.

Bare på den måten kan menigheten bli godtatt av Gud – gjennom Jesus Kristus. Den hellige Gud ser ikke lengre på dens synd, men på Jesus og Hans gjerning. Kristi legeme er forénet med sitt hode og kan derfor stå foran Guds åsyn og lovprise Ham; ja, gi seg selv som et takkoffer til Gud Fader. Og deretter gå tilbake til hverdagen og der gi seg selv i kjærlighetens tjeneste for andre.

Men utfra 1. Kor. så vi at lemmene på Kristi legeme hadde oppgaver eller tjenester som fikk sitt uttrykk i det vi kaller messen. Slik bør det være også i dag.

MANGE TJENESTER I MESSEN

I Den danske Kirke er det vel fremdeles presten som dominerer i (høy-) messen. Slik har det jo vært i de fleste kirkesamfunn helt fra tidlig middelalder. Menigheten er aktivt med i liturgien – eller burde ihvertfall være det. Ja, og foruten prestens tjeneste har vi jo klokkeren (= kordegnen) og organisten som har sine spesielle oppgaver.

Men i den liturgiske nytenkningen som finner sted i de fleste kirker, legger man nå vekt på at flere personer

skal utføre tjenester i messen. Den forrettes oftest etter det vi kan kalle "vi-gjør-det-sammen-prinsippet".

Messen er ikke bare prestens sak; noe han gjør. Nei, den er hele Kristi legemes tjeneste overfor Gud og verden. Presten er hyrde og leder i menigheten og skal derfor lede menighetens gudstjenester. Han bør således ha sin plass synlig for resten av menigheten. Men han trenger ikke alltid å stå foran alteret. Hele kirkerommet er et symbolsk uttrykk for Kristi legeme. Det er ikke bare presten som skal ofre bønner til Gud, men hele menigheten. Og det kan skje hvor som helst i kirkerommet. Alteret er først og fremst et bord der Herrens måltid feires, samtidig som det skal minne menigheten om Jesu frembæring av sitt offer på Golgata – som så blir nærværende på alteret under nattverden. Presten går derfor ikke for alteret ved innledningen av messen, men først under offerinnsamlingen og -frembæringen, og han går fra plassen foran eller bak alteret etter nattverdens (takke-)kollektbønn. Under innledningen av messen og den delen som kan kalles Guds Ords liturgi, bør han sitte eller stå ved en fast presteplass i koret og lede gudstjenesten derfra. Men dermed er det ikke sagt at han skal utføre alt selv. Mange ledd i messen som presten tradisjonelt utfører, bør utfra tanken om Kristi legeme, gjøres av andre.

Når messen bør utformes slik, så skyldes ikke det at flere enn presten skal aktiviseres. Alle i menigheten er aktive i liturgien. Men ved en slik utformning kan flere med-lemmer på Kristi legeme få utføre sin tjeneste – sin nådegave – så hele legemet oppbygges. Dette er heller ikke noe nytt i Kirken historie. Det var den vanlige måten å feire gudstjeneste på i oldkirken. Først under den begynnende klerikaliseringen under siste del av oldtiden og begynnelsen av middelalderen falt denne gudstjenesteformen bort – og da også under påvirkning av privatmessene der det ikke var lekfolk til å gjøre de

ulike tjenestene.

DE ULIKE TJENESTENE I MESSEN

1) Faste tjenester

Prestens oppgave blir utfra sin tjeneste som hyrde, å lede messen, normalt å forkynne der, og forvalte sakramentene. Foruten presten kan man så ha en eller flere som leser tekstene, en forsanger, organist, en som leser kunngjøringene, offerinnsamlere, kor, en som hjelper presten under nattverd-utdelingen og andre medhjelpere som korsbærer el.lig.

I slike "vi-gjør-det-sammen-guds-tjenester" er det vanlig at presten ber alle kollektbønnene som sammenfatning av en handling eller en del som har vært utført av andre. Han leser kanskje også evangeliet, og det er praktisk dersom prekenen følger umiddelbart etter. Dessuten ber han takkebønnen ved nattverden, og innleder og avslutter bønnen for Kirken og verden (= kirkebønnen) for å markere sin lederposisjon.

En diakon (NB en vanlig diakon, ikke en prest som opptrer som diakon) kan lese evangeliet, be hoveddelen av forbønnen, ta imot de innsamlende gavene som lekfolk bærer opp til alteret sammen med brødet og vinen og gi dem til presten, og dessuten dele ut den innviende vinen.

Teksten fra GT (som nå er med i nesten alle nyere høymesseliturgier) og epistelen bør leses av en eller to lekmenn. Det å lese en slik tekst, er virkelig en nådegave. For tekstleseren trenger Guds utrustning til sin tjeneste slik at det er Guds Ord som fremheves, ikke tekstleseren selv. Han skal være et nesten anonymt redskap for Guds Ord.

Det samme er tilfellet med forsangeren. For hans hovedoppgave er å synge den bibelske salmen mellom 1. og 2. tekstlesning, eller lede koret i å synge den. Salmen bør synges med menighetsomkved, for den er hele menighetens forkynnelse av Guds store gjer-

ninger (1. Pet. 2, 9). Ellers bør forsangeren synge "prestepartiet" i Kyrie og Gloria og lede et eventuelt kor.

Hoveddelen i forbønnen bør, som alt nevnt, bes av en annen enn presten. Helst da en som man er klar over har forbønnens nådegave. Under prestens veiledning kan vedkommende selv få utforme bønnen, men da etter en fast struktur.

2) Spontane tjenester

Foruten slike faste tjenester, kan det være mer spontane tjenester av både forkynnelses- og bønne-karakter. Men de må utføres på steder der de ikke bryter med messens vesen. Profetisk tale må derfor være forbeholdt forkynnelsesdelen i messen. Det kan f. eks. være stillhet etter prekenen der det er anledning til å frembære et budskap fra Gud. Prestens oppgave blir da å avgjøre om det som sies, er i overensstemmelse med Kirkens lære. Men hvis han ikke har gaven til å prøve ånder, kan han ikke avgjøre om det var Gud som ville at dette skulle sies og det akkurat der og da. Dersom budskapet er i samsvar med Kirkens tro, så bør presten si det og f. eks. oppfordre menigheten til å ta imot det som ble sagt, leve etter det, el. lig.

Tjenester av bønnekarakter hører hjemme i forbindelse med forbønnen og før (takke-)kollekten for nattverden. Presten kan si: "La oss alle be – høyt eller stille". Det gis da anledning til spontan bønn, men presten må påse at det som sies, har sammenheng med det liturgiske leddet som det skal innordnes i. Det som eventuelt bes høyt etter nattverden, må ha forbindelse med den. Dessuten blir det hans oppgave å se til at de paulinske formaningerne vedrørende tungetale m. m. etterleves.

Dersom de mer spontane tjenestene skal fungere rett i en gudstjeneste, er det nødvendig at menigheten er disiplinert og åndelig stabil. Dessuten må presten ha en ekte myndighet så han kan formane og tilrettevise der det er

nødvendig. Videre må han forkynne og undervise menigheten om slike former for nådegaver og om hvordan de skal brukes for å bli til menighetens oppbyggelse. Men det er nødvendig at man går meget forsiktig frem når det gjelder å la slike spontane tjenester bli utført i messen eller andre gudstjenester.

En slik utformning av messen som er redegjort ovenfor, bør bare skje der man har folk i menigheten som ser en eller flere av disse tjenestene som sin spesielle oppgave. Gudstjenesteformen bør være uttrykk for at nådegavene er i funksjon i Kristi legeme; ikke uttrykk for ønsket om å være liturgisk "up to date" eller uttrykk for et alment aktiviseringsønske. Det er særlig prestens oppgave å oppmuntre til slike tjenester, prøve aktuelle personer, og veilede dem som går inn i dem som sin tjeneste.

TJENESTENE I MENIGHETENS HVERDAG

Foruten de tjenestene som alle døpte er kalt til å gjøre, er det i en menighet som regel bruk for spesielle tjenester vedrørende menighetens arbeid utenom gudstjenestene. Hvilke tjenester trenges? En menighet trenger vel her både faste tjenester og andre tjenester som varierer fra sted til sted og/eller fra tid til tid. Noen tjenester er påkrevet i en menighet utfra kirkestrukturen – f. eks. menighetsråd. I Danmark er det vel som i Norge, at det skal være et fast antall medlemmer i dette rådet? Og ikke slik at menighetsrådet består av de nattverdsgjester som ser dette som sin oppgave. Men slik burde det være. NT taler om nådegaven til å styre og lede (1. Kor. 12, 28), og menighetsrådet hjelper jo presten i hans ledelse av menigheten (Ihvertfall teoretisk sett).

I en menighet er det imidlertid også tjenester som det er behov for utfra Kirkens vesen og oppdrag, men som kirkeordningen ikke pålegger menighe-

tene – f. eks. diakon eller diakonisse. De diakonale tjenestene har jo helt fra ur-kirkens tid spilt en stor rolle. I urkirken fantes det dessuten lærere (kateketer) og evangelister. Men vi kan neppe si at slike tjenester av fast, organisert art er nødvendige i en menighet. Ja, egentlig er det jo bare preste-tjenesten som en menighet ikke kan klare seg uten. Men om andre tjenester ikke er nødvendige for at det skal være en rett menighet, så kan de være nødvendige i en bestemt situasjon for at menigheten skal kunne fungere som Kristi legeme overfor Gud og verden.

TJENESTENE I FUNKSJON

Hvordan skal man så få de ulike tjenestene til å fungere i en menighet? Her trenges det forkynnelse og undervisning om menigheten som Kristi legeme der alle døpte og troende har sin bestemte plass og oppgave. Dessuten må menigheten få klart for seg den bibelske representasjonstanken, så man forstår at den som gjør en tjeneste, ikke utfører den på egne vegne, men på Guds og menighetens. Dette må kombi-

neres med bønn og med samtale med de kristne både i grupper og på to-mannshånd. Presten (eller andre) må ha frimodighet til å spørre en person om han tror at Gud vil han skal utføre den eller den bestemte tjenesten. Men vedkommende må også kunne si nei. Ikke utfra sitt eget lystmotiv, men fordi han tror at Gud heller vil at han skal gjøre noe annet.

AVSLUTNING

En vanlig menighet fungerer normalt ikke som Kristi legeme på en rett måte. Her er anonymitet og mangel på omsorg. Noen er redd for å stikke seg frem ved å utføre en tjeneste. Andre vil gjerne gjøre slikt for å vise hvor flinke de er. Allikevel – de menneskene som deltar fast i nattverdsfeiringen og der mottar Kristi ofrede legeme og blod i brødet og vinen, de er Kristi legeme. Det er her vi må begynne dersom vi ønsker å bygge opp menigheten så den kan virke til ære for Gud og til gagn for menneskene. Og det gjelder enten vi er prester eller lekfolk!

Kr. Edvard Skaar

Dåb uden eder

IDAG er det sådan ved begge vore teologiske fakulteter i Århus og København, at fagene på pastoralseminariet indgår direkte i det teologiske studium således, at man umiddelbart efter sin embedseksamen kan søge embede i folkekirken og blive ordinert. I min tid var det anderledes. Da var de to ting helt adskilt, så man først efter bestået eksamen kunne blive optaget på pastoralseminariet. Beklageligvis forlængede denne ordning studietiden med et helt semester, hvad man imidlertid dengang fandt sig pænt i.

Et plaster på såret var det derfor for forårsholdet i 1952, at vi under et

kortere studieophold i Haslev blev inviteret til eftermiddagsthe i præstegården hos Indre Missions daværende formand Christian Bartholdy. Han læste med det samme på vore blege eksamenshærgede åsyn, at vi endnu var trætte efter den lange slutspurt og nok kunne trænge til at blive peppet lidt op. Det gik han så i gang med ved at brede sig over emnet: Danske eder og deres rige anvendelsesmuligheder. Han lagde for med følgende muntre dåbsepisode fra sine år som præst i Vendsyssel.

En børnerig baptistfamilie i sognet bestemte sig for optagelse i folkekirken, hvorfor samtlige 9 børn skulle døbes samme søndag. Da den store dag

oprandt, og under gudstjenesten tidspunktet for dåben var inde, blev der både noget at lytte til og noget at se på i den tæt pakkede kirke, for det kunne jo ikke undgås, at der blev nogen kødannelse ved døbefonten.

Efter aftale mellem Bartholdy og bornenes moder stillede hun sig forrest med den yngste på armen og den næst yngste ved hånden, og de øvrige 7 søskende fulgte så efter således, at de yngste stod forrest og de ældre fulgte i smuk kronologi.

Den hellige handling tog nu sin begyndelse og skred fremad ganske efter planen. Men for den ældste af børnene, en knægt næsten i konfirmationsalderen, blev den hele sag alligevel et nummer for langtrukken. Endnu mens der stod 2 mindreårige for tur før ham selv, brast det pludselig utålmodigt ud af ham – himmelhøjt, så ingen i kirken kunne undgå at høre det –: Det ta'r hule'me sin tid, det her!

– Og tænk, fjede Bartholdy til, så er hule'me endda en meget stærk ed hos Vendelboerne.

Den søndag var Bartholdy dog i det mindste så heldig, at dåben blev gennemført – også for den bandende ungsvend. Men sådan går det rigtignok langt fra i alle tilfælde.

Kender De historien om den 5 årige Ulla's mor, der simpelthen ikke turde gå til præsten og bestille dåb til Ulla, fordi pigebarnet nylig havde lagt sig den uvane til at sige til alle, der spurgte hende om noget: Hvad Fanden spørger du for?

Uheldigt havde det selvsagt også været, om præsten på spørgsmålet: Forsager du Djævelen og alle hans gernin-

ger og alt hans væsen, var blevet mødt af Ulla's klare barnestemme: Hvad Fanden spørger du for! – Hvordan skulle den arme præstemand være kommet videre?

Selv er jeg i min nu 25-årige præstetjeneste – af et nådigt forsyn – blevet snydt for slige muntre dåbsoplevelser. Nok har jeg døbt børn i snart alle aldre – også store børn i konfirmationsalderen – men deres opførsel ved døbefonten har altid været eksemplarisk, selv om de lidt større af dem – som naturligt er – ofte har følt sig lidt forlegne ved situationen. Kunne de nu nå ind over døbefonten, stående almindeligt på gulvet, eller skulle de alligevel benytte den til lejligheden fremkaffede skammel? Eller havde nogle af kammeraterne alligevel fået nys om begivenheden så nysgerrige blikke fra stolestaderne nede i kirken overvågede handlingen?

I går var en mor her i præstegården for at navngive sit barn. Det skulle ikke døbes – der var for meget hykleri i folkekirken. Inden hun forlod præstegården, havde hun på min opfordring, men iøvrigt med fuld personlig tilslutning, underskrevet sin udmeldelse.

Det korte af det lange er, at Danmarks kirke er barnedåbens kirke. Dåben er kirkens grundlæggende sakramente, og det er enhver mors og fars fryd at bære deres nyfødte til den helige dåb og derefter oplære dem i den gode, kristelige børnelærdom.

Det er vor eneste garanti for dåb uden eder.

Vagn Hasselgaard, Svenstrup

Biskop Gärtner: Kyrklig Förnyelse er en vækkelsesbevægelse

VI er ikke en gruppe liturgiske specialister, som udelukkende er interesserede i kirkehistorie og gamle traditioner; men vi betragter os som en vækkelsesbevægelse. Det er vores målsætning og vision: Vækkelse på den gamle kirketraditions grund, sådan som den har fundet sted fra apostlenes tid. Vi er ikke primært en modstandsbevægelse mod kvindelige præster, men vi er en konsekvens af den stilling, vi har taget til Skriften, til kirkens embede og den apostoliske tro. Vi er en ja-bevægelse og ikke en nej-bevægelse!

Det er biskop Bertil E. Gärtner, som siger dette i en samtale med FF or ("For Fattig og for Rik") under årets "Kyrkodagar" i Uppsala. Kirkedagene blev arrangeret d. 25. – 28. august. Det var arbejdsfællesskabet Kyrklig Förnyelse, som var ansvarlig for arrangementet, og i år var man samlet omkring temaet "Jesus er Herre". Ved gudstjenester og foredrag, samtaler og seminarer blev man indbudt til en nybesindelse på, hvad det betyder for verden, for kirken og for den enkelte, at Jesus er Herre. Samtlige 13 stifter var repræsenterede ved kirkedagene, og ved lørdagens samlinger deltog ca. 800 personer fra de fleste nordiske lande. Søndag formiddag var der højmesse med nadver i Uppsala domkirke, hvor biskop Gärtner prædikede og forrettede altertjeneste, og mandag var teologisk dag med foredrag om "Kvinden i Kirken", om "Feminismen", og et seminar arbejde med "Kvinden i Urkirken".

– Hvad er egentlig "nerven" i Kyrklig Förnyelse, biskop Gärtner?

– Bevægelsen er vokset frem i den situation, som mange menigheder har oplevet i Sverige; en kraftig åndelig inspiration fra mennesker, som har været ude i verden og set andre kirker og andre levende menigheder. De har haft kontakter med ortodokse kirker, anglikanske kirker, romersk-katolske eller frie kirker, hvor de har oplevet åndeligt liv, og hvor den spontane reaktion har været, at også vores kirke behøver en åndelig fornyelse.

FÖRNYELSE PÅ GAMMEL GRUND

Vort ideal har været at forny Kirken på de gamle traditioners grund: en bekendelse til Kirken som Kristi Legeme, en bekendelse til den usynlige kirke i verden, hvor alle troende døpte kristne er lemmer på Kristi legeme. Vi vil, at mennesker skal samles om Alterets Sakramente, vi arbejder på indførelse af nadver hver søndag, således som det f.eks. forekommer i Danmark og til dels i Norge; vi vil opmuntre mennesker til at gøre brug af Boden og Afløsningen: syndsbeholdelse og syndsforladelse; vi vil intensivere bønslivet ved at genoplive den gamle tidegærd og den frie bøn, og vi er ikke fremmede for de mere moderne former for vidnesbyrd. Kort sagt: Vi vil vækkelse og nyt liv i den svenske kirke på gammel grund.

– Har Kyrklig Förnyelse evnet at præsentere sig som en vækkelsesbevægelse over for lægfolket og de mere lavkirkelige?

– Ja, vi har kontakter med lægfolket, med de lavkirkelige og med vækkelsesbevægelserne i forskellige sam-

menhænge. Vi har tit fælles gudstjenester og konferencer.

Men p.gr.a. vore kirkesyn er vores økumenik mere rettet mod de gamle kirker end mod de nye. Vi vil Kirkens gamle ordning med et embede og en ordineret præst, og vi opmuntrer gerne de unge kirker ude i verden, som af økumeniske grunde har skaffet sig en biskop.

En anden ting er, at de lavkirkelige måske er noget mistænksomme over for os, fordi vi har dette syn på Kirken og sakramenterne, som de ikke sætter i centrum på samme måde som vi. Og det er vel en naturlig reaktion.

– Hvad med økumenikken i Kirkernes Verdensråd og Det lutherske Verdensforbund?

– Teologisk set er vi ikke særlig imponerede. Kirkernes Verdensråd har en alt for diffus fællesbekendelse. Kun at sige: Jesus er Herre, kan jo for så vidt betyde hvad som helst. Vi er ikke negative over for et samarbejde, men vi synes, at teologien er vældig uklar både i Kirkernes Verdensråd og i Det lutherske Verdensforbund.

DIAKONIE OG EMBEDET

– Hvad vil du sige om diakonien og kirkens embede?

– Vi er blevet trætte af den officielle kirkes bristende interesse for, hvad diakoni er for noget, og derfor har vi nu en arbejdsgruppe i gang, som skal præcisere diakonitjenesten som et selvstændigt embede i den svenske kirke. Diakonien er ikke, sådan som det ofte opfattes i andre kirker, kun et trappe-trin på vejen til præsteembedet, eller et kald til en tjeneste, som er ringere end andre tjenester. Kirken behøver diakoniembedet, og det er dette, vi vil forsøge at præcisere.

– Trænges der i dag til en ny-besindelse på kirkefædre og deres teologi for at kunne bevare kontinuiteten med Kirkens gamle tro og lære?

– Ja, vi har jo næsten glemt, at vores bekendelsesskrifter citerer kirke-

fædrene. Det viser, at den lutherske tradition ikke er helt så negativ over for kirkefædrene, som man måske skulle tro. Den forsøger tværtimod at arbejde med hele Kirkens tradition, og vi i Kyrklig Förnyelse er vældigt interesserede i at knytte trådene til den gamle Kirke og Kirkens gamle tro.

SPØRGSMÅLET OM KVINDELIGE PRÆSTER

– Hvordan vil du egentlig begrunde, at spørgsmålet om kvindelige præster er et bekendelses-spørgsmål eller et samvittighedsspørgsmål?

– Jeg synes, at det er et vanskeligt og ubekvemt spørgsmål. Det er et spørgsmål, som stiller krav, og det leder til personlige vanskeligheder og lidelser, og dermed er det et samvittighedsspørgsmål. Kvindepræstesagen er ikke kun en intellektuel sag, hvor man let kan bestemme sig for et ja eller et nej. Det er en sag, som har sammenhæng med ens egen tro, hvor man må tage konsekvenserne og være lydig imod Kirkens Herre. Når en kristen siger, at han vil følge sin tro ud fra Skriften, og derfor bliver kaldt for en dåre, en racist eller en nazist, da er det et samvittighedsspørgsmål, om han alligevel vover at tro ud fra sin overbevisning.

– Bliver konsekvensen, at I må forlade Den Svenske Kirke?

– Vi forlader ikke kirken, for vi mener, at den har en bibelsk og apostolisk bekendelse. Vores forhåbninger står nu til kirkemødet, som skal indkaldes til næste år (1979). Vi vil helst tro, at vores situation må blive forstået, og at de er villige til at give os de garantier, vi behøver for at kunne arbejde videre i kirken.

EN STRATEGISK PLAN

– Men hvis situationen skulle blive uholdbar efter kirkemødet?

– Først vil vi da vende os til nogle af de store kirker i verden. Vi plan-

lægger at rådføre os med romerske kirker, med ortodokse og gammelkattolske kirker og med repræsentanter fra den anglikanske kirke for at høre, hvad de mener, vi bør gøre. Det sker ikke med tanke på at blive en del af disse kirker, men fordi det er naturligt at høre deres opfattelse af en evt. ny kirkeordning. Vi har allerede mange internationale forbindelser, og det er måske begyndelsen til et nyt internationalt fællesskab på apostolisk grund.

Desuden mener vi, at det er nødvendigt med en strategisk plan med henblik på kirkemødet. Vi konfererer med andre grupper i den svenske kirke, som oplever den nuværende krise på samme måde som vi. Konsekvensen kan blive, at Kyrklig Förnyelse får en fri og selvstændig status inden for den svenske kirke, hvor man ordinerer præster uden for den nuværende ramme. Og da skylder vi de grupper i den svenske kirke, som deler vor tro i embedsspørgsmålet og andre spørgsmål, at vi organiserer os i et nært

samarbejde med dem. Vi håber længst mulig at undgå kirkesplittelsen, fordi vi alle er glade for Den Svenske Kirke og dens bekendelse.

– Ønsker I først og fremmest en frikirke?

– Vi i Kyrklig Förnyelse har sagt, at vi af principielle grunde ønsker en frikirke. Principielt er det forkert at have en kirke, som økonomisk og afgørelsesmæssigt er bundet til en statsmagt, som egentlig har frasagt sig alt kristeligt ansvar.

– Du er optimist, biskop Gärtner, på trods af situationen i Den Svenske Kirke?

– Ja, vi har ingen grund til at hænges med hovedet! Vi bekender troen på den opstandne Herre, som er Kirkens Herre, og vi er alle døbt lemmer på hans legeme. Hvad skulle vi da frygte for?

(Fra Det Norske Indremissions-selskabs organ:
"For Fattig og for Rik")
v/Henning Vad Nielsen

Fra læserne: Hjertesuk

IVOR lutherske kirke har vi et "Kirkeritual 1685", hvori alle tjenester og kirkeordninger står foreskrevet. Men i de mellem-liggende år fra 1685 og til 1978 har der været en stadig nedgang, et forfald i hele den danske gudstjeneste i vor folkekirke; så nu i dag må vi erkende, at "det hele er tabt på gulvet".

Thi vore biskopper, vore provster, og næsten alle vore præster har fuldstændig afskrevet og tabt alt hvad der står skrevet og forordnet i denne kirkelære. Vantroen fejrer triumfer; sløvhed og vantro breder sig i hele den kirkelige ledelse i dag. Og præstelønner er jo høj, tab ikke også den på gulvet, — husk på Ruben Jørgensen, ti stille. "Så ender du med kors og mange stjerner på".

I præster, ved I ikke, at I er skyld i alle landets ulykker! Eders pladser er hver morgen i jeres kirker, for at knæle ned og gå i forbøn for land og rige, og hele Guds kirke på jorden.

Men den forbøn frembærer I jo ikke! Men om I gør det, med et sønderbrudt og sønderstødt hjerte råber til Vor Fader som er i himlene, og beder om nåde og velsignelse for hele folket, "så vil Gud, vor Fader, som er i himmelen, åbne himmelens sluser og lade velsignelse strømme ned over os i overflod".

I præster, vil I vågne op, inden København, Århus og Odense ligner Beirut, Belfast, Hanoi og Saigon!

Vi må desværre gøre os klart, at det i dag er vantro præster, der betjener troende menigheder; og at menigheden velsignes; men præsten fortæbes! Lad de troende hævde sig, og modstå de vantro.

Er troende præster bange for "maffiaen" af lavkirkelige præster? Er det lønnen der lukker munden på dem? Er de købt af staten? Ruben Jørgensen?

Lægfolket tror; præsterne tvivler!

Som menigheden har "trosbekendelsen", som præster kalder folkereligiøsitet, således har præsterne "tvivlsbekendelsen"; den passer for hele klarsiet i dag; både biskopper, provster og de fleste af præsterne.

Vi mangler i dag en sorg i hjertet over egne synder, og over verdens synder. Vi bør samle os og aflægge en stor gribende og ydmygende syndsbe-kendelse i vore kirker. På knæ, I præster, og alle I fra de verdslige og politiske og bagstræberiske menighedsråd. På knæ, og tag del i vore kirkelige gudstjenester om søndagen og med kirkelige klæder på, også om hverdagen! Genopliv den tjeneste der er om søndagen, før højmessens, et gribende litani, det som vore sløve og selvtilfredse præster ikke gider gennemføre.

Men nu er der enkelte kredse af høj-kirkelige præster, der har fundet denne tjeneste frem, og ladet den optrykke, i håb om at denne liturgiske tjeneste atter kan blive draget frem, ja, frembåret i vore kirker i lavkoret, så vore bønner på den store soningsdag og bodsdag vil blive bragt ind for Guds trone, at ikke noget værre skal times os; men at Guds nåde og barmhjertighed må blive os til del.

Man må desværre forvente, at der vil komme en strid mellem de højkirkelige og de lavkirkelige; mellem dem der mener og tror, at der er noget i himmelen og at der er noget i dødsriget, og dem der mener der er tomt begge steder. Ja vi må forudse, at "maffiaen" af vantro og sløve præster og deres biskopper vil undertrykke og knægte denne fornyelse. Og mangen en jordisksindet og verdsligsindet lægmand og menighedsrådsmedlem må da undre sig og spørge, hvad er det nu man finder på?

Og så er det ikke noget "nyt", tvært-

imod; det er så gammelt som fra kirkens første dage. Læs 1. Tim. 2, 1; her taler Paulus om den tjeneste før høj-messen som er en tjeneste med "bønner, påkaldelser, forbønner og taksigelser for alle mennesker, for konger og for alle dem der er i højhed" m.m.

Det er dette der er tabt for menigheden. Men lige så vel som præsterne gennem årene har tabt alt dette, så må det jo nok være tilladt at samle det tabte op igen. Og det er opgaven med disse linier og disse ord.

Hvor i hele for folkekirke er der en eneste menighed, hvor præsten søndag formiddag, i lavkoret, i hvide klæder, sammen med menigheden knælende frembærer en fælles syndsbe-kendelse med påfølgende absolution; og hvor præsten, stadig ved sin knælepult, bedepult i lavkoret, i hvide messeklæder, alba eller lang surplice, fortsætter og frembærer de i Skriften forordnede bønner samt de til dagen og tiden hørende kollekter?

Dette sker ikke et eneste sted i hele Danmark! Og derfor er samfundet i uorden.

Hvor i vore kirker udføres den rette liturgiske gudstjeneste? Ser man

præster knæle ned for Guds alter i ydmyg andagt? Hvem tror på engle, eller at der er noget i himmelen? Hvem tror på alle de enkelte led i trosbekendelsen? Hvem går til skriftemål? I Ri-

tualet står, "at den som ønsker at komme til alters om søndagen, må gå til sin hyrde i ugen tilforn"! Hvor er præsternes forordnede kirkelige klæder? Hvor er der knæleskamler eller knælepuder? Alle bønner bør bedes knælende. Men det synes at vore præster er stivbenede; de står op til alle bønnerne. M.m.

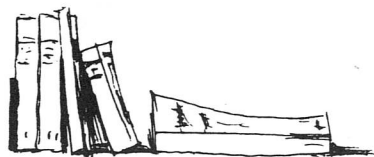
Men nu kommer der et nyt hold, der kommer nyt blod og forstyrrer hele idyllen; vi sov nu ellers så godt. Jeg har omtalt de nye tanker for både en præst og en provst, de var begge ved at æde mig og hævdede at "det var ganske ulovligt med dette nye". Præsten sagde: "Ja, det er tabt på gulvet, lad det ligge, det har ingen værdi; jeg må bede Dem om at gå, De fornærmer mig, jeg ønsker ikke at se Dem mere; farvel og ud!"

Men man må se i øjnene, at så let vil Herren ikke slippe sine menigheder; der vil komme et opgør, hvor det vil vise sig, hvem der går den brede vej til fortabelse; og hvem der går den smalle vej til frelse.

Yngre friske kræfter tropper op og strider for Herrens ære. Davids psalme 110: "Dit folk fremstiller sig frivilligt på din vældes dag; i hellig pry-delse kommer dit unge mandskab til dig, som dug af morgenrødens moderskød".

Jensenius Danborg, Valby

KIRKELIG DÅBSUNDERVISNING

KFUM og KFUK i Danmark står bag en stor og ambitiøs udgivelse, den såkaldte rammeplan med dertil hørende arbejdshefter; i virkeligheden en læseplan for den kirkelige dåbsundervisning fra 4 til 20 år, delt op i seks aldersgrupper: 4-6 år, 7-9 år, 10-12 år, konfirmander, 14-16 år og 16-20 år.

Til hver aldersgruppe udkommer der ialt tre arbejdshefter (hvoraf endnu kun det første er kommet), hver med stof til eet års undervisning. Stoffet er for alle aldersgruppers vedkommende hentet fra fire områder: Det Gamle Testamente, det Nye Testamente, Katekismus og gudstjenesten. Det er lykkedes at få det meste af den kristne troslære med i rammeplanen, og det har tillige været muligt at gentage de centrale kristne begivenheder og trosudtryk hos flere af aldersgrupperne.

Arbejdshefterne omfatter hver 38 lektioner. Hefter til børnene koster 12 kr., til lederen 20 kr. I den fyldige ledervejledning finder man både tekst eller tema, målsætning, forslag til genfortælling eller samtale, forslag til aktualisering (dvs. at sætte teksten eller temaet ind i barnets situation), baggrundsstof, forslag til aktiviteter, der yderligere belyser teksten og forslag til salmer og bønner.

I barnets bog findes forskellige ma-

terialer til at farvelægge, klippe ud, spille osv., og for de ældre årganges vedkommende opgaver og illustrationer til teksten. Desuden en folder "til dit hjem".

Det vil føre alt for vidt at omtale materialet detaljeret. I stedet vil jeg sige: køb det, læs det, brug det! For det kan virkelig bruges. Af usikre og uøvede kan det bruges som det er – og jeg kender eksempler på, at en gruppe lægfolk, som følte, at de burde starte et undervisningsarbejde for børn, men ikke turde, har fået mod ved at få dette undervisningsmateriale i hænde.

For de trænede og øvede vil det nok være mere fristende at plukke ideer ud og få inspiration til nye ideer. Også forældre, der ønsker at tage deres ansvar over for de døbtte børn alvorligt, kan have udbytte af materialet. For alle parter gælder det, at en grundig personlig forberedelse og tilegnelse vil være nødvendig, selvom det hele ser så velforberedt ud. Det er vigtigt, at det ikke er overfladisk andenhåndssnak, man spiser børnene af med.

KFUM og KFUK fortjener stor tak for dette glimrende initiativ. Nu må der da komme gang i kirkens dåbsundervisning i alle sogne i vort land, – den dåbsundervisning, som skolen ikke mere giver, og som alle præster derfor burde prioritere højere end alt andet præsteligt arbejde.

Gytte Exner

Otto Møller: Om Flertalsregimente – nogle, kun for Christne forstaaelige, Overvejelser. Hellberg & Elmquist, Hygum 1978 (c/o Okkels, Søndervang 19, Hygum, 6630 Rødding). 57 sider. Kr. 18,00.

*

DETTE lille skrift af den grundtvigske præst Otto Møller udkom oprindeligt i 1883. Det er en ejendommelig, men meget lykkelig idé nu næsten hundrede år efter at udsende det igen i et fotografisk optryk, nydeligt besørget af AS-Tryk i Skarrild, med forord af pastor H. O. Okkels.

Forbløffende er det at se, hvordan et åndsfuldt menneske har kunnet klæde antikristendommen af til skindet allerede på den tid, hvor den fandt sin nuværende og vistnok langt på vej endelige form. "Radikalismen" er Otto Møllers foretrukne betegnelse for uhyrlighedernes hovedsum, men han har også set til bunds i alle forestillinger om "det autonome menneske" og i det demokratistiske afgudereri:

"Den dag, da radikalismen har nået, hvad den vil, at få flertallet rejst på benene og magten lagt i det hænder, den samme da forvandles også jorden til et helvede og går som følge deraf i brand ..."

"Der må jo vel tales om, at menneskene har fejl og ufuldkommenheder, som den fremadskridende oplysning og dannelse skal råde bod på; men at slægten ligger i synd, i oprør mod Gud, har lyst til det onde og ulyst til det gode, det må ikke høres. Og det er naturligt nok, thi når magten til at råde sig selv og råde for den hele jord er overdraget flertallet, går det ikke an at huske på eller sige, at dette flertal er bindegalt, vil efter sin syndige natur det værste, vil ødelægge sig selv og nedtræde og sønderrive alt, hvad der er overleveret under navn af godt.."

"Meningen er ikke den, at de alvorlige kristne skal forandre verdens skikkelse, thi det står aldeles ikke i deres magt; de kan ikke forhindre, at

den går sin undergang i møde. Men meningen er, at de alvorlige skal ærligt se, hvad det er, vi går i møde og nærmer os til med stedse hurtigere skridt, og ikke som godtroende tosser og skrålere hjælpe til med at fremkalde det, der er den visse undergang..."

Man fristes til at citere og citere, men det er bedre at sige til enhver, der ønsker ægte bibelsk lys over den tid, som er, og den, som kommer: Læs dette skrift – og glæd jer til en stund i forløringsluft, i stor alvor, men også i befriende latter.

Poul Hoffmann

Bo Giertz: At tro på Kristus. Lohses Forlag 1978. 384 sider. Kr. 78,-.

*

DETTE er første del af en andagtsbog, som cand.theol. Asger Chr. Højlund på udmærket måde har oversat fra svensk. Anden og sidste del udkommer til foråret. En bog af Bo Giertz behøver næsten ikke nogen anbefaling for dette blads læsere. Den er i udpræget grad præget af det, der er titlen på en tidligere bog af Bo Giertz: "Kirkefromhed". Her møder vi klar bibelsk lære på kirkens stærke fundament i en på en gang smuk, jævn og pædagogisk form. Samtidig med at bogen følger kirkeåret, vil den give en undervisning i hele den kristne tro. Til hver dag er aftrykt som overskrift et kort Bibelord; men det ville ikke ligne forfatteren at lade læserne nøjes med en så beskeden Bibelbrug. Derfor er der også til hver dag angivet et større læsestykke af Bibelen. Endelig er der for hver dag anført et vers eller to – i denne udgave fra Den danske Salmebog. Og så må jeg ikke glemme det for forfatteren også meget typiske, at hvert andagtstykke slutter med en ikke helt kort bøn. Man må sige, at der her ikke blot er tale om en lille 2 minutters andagt, men om en andagt af en virkelig fylde.

Poul Ulsdal

Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse

står bagved følgende udgivelser (udsolgte bøger og pjecer udeladt):

Kirkens Ja og Nej, 1964	0,50 kr.
Syv kronikker om Kirkens Ja og Nej, 1965	0,50 kr.
Hvad den danske kirke står for, 1965, 3. oplag	5,75 kr.
Niels Schou & Medom Madsen: Hvad siger kirken? 1966	5,00 kr.
Et barns hænder kun 12 uger efter undfangelsen, 1967	0,05 kr.
Et barn kun 5 1/2 uge efter undfangelsen	0,05 kr.
Hans Olav Okkels: Døb og Tro, 1968	1,00 kr.
Jørgen Glenthøj: Hvad har Dietrich Bonhoeffer sagt om gudstjenesten i den sækulare tidsalder? Særtryk 1968	1,00 kr.
Jørgen Glenthøj: Samme i tysk udgave, 1968	1,00 kr.
Regin Prenter: Han er opstanden, han er ikke her, 1968	0,20 kr.
Poul Ulsdal: Guds-tjenesten - Guds befaling, 1968	0,25 kr.
N.F.S. Grundtvig: Troen og dåben, særtryk af Sang-værk	0,05 kr.
Jørgen Glenthøj: Døbsforsagelsen, 1969	0,75 kr.
Jørgen Glenthøj: Til den, som blev ene, 1970	0,20 kr.
Tjenestens hemmelighed (Mindeskraft over biskop Baun)	2,00 kr.
Poul Ulsdal: Til forældre, der ønsker deres børn døbt, 3. oplag	0,50 kr.
Peter Beyerhaus: Verdenskonferencen i Bangkok, 1973	2,00 kr.
Frank Villy Nør: En redegørelse for det bibelske og evangelisk-lutherske dåbssyn og den dermed forbundne dåbspraksis, 1974	8,00 kr.
Akter fra dåbssagen, tre theologisk sagkyndiges vota, 1974	6,00 kr.
Luthers fortale til Den lille Katekismus, 1974	1,00 kr.
Berlin-erklæring. Frihed og enhed i Kristus, 1974	1,00 kr.
Poul Ulsdal: Til forældre, der sender deres børn til konfirmationsforberedelse, 1974, 2. oplag	0,50 kr.
Peter Beyerhaus: Mission i kamp, 3 foredrag, 1975	9,75 kr.
Regin Prenter: Salmevalg og salmeforståelse, særtryk 1975	1,00 kr.
E. Rørdam Bonnevie: Skal det centrale i kristendommen forties i undervisningen? 1975	8,45 kr.; v. køb af 5 stk. 6,45 kr.
Regin Prenter: Dåbens pagt, 3 prædikener, 1975 ... 7,00 kr.; v. 5 stk. 4,00 kr.	
Poul Ulsdal: Den meningsfyldte Jul, 1975	3,50 kr.
Hans Dombois: Taufe, Amt, Gemeinde und Kirchenrecht, 1975	5,00 kr.
Hans Dombois: Samme i dansk udgave, særtryk 1976	2,00 kr.
Frede Møller: Til den, som ikke kan gå i kirke og til alters, 1976 ... 0,50 kr.	
Evangelisk-luthersk Kristendomskundskab - et alternativt forslag til Undervisningsvejledningen, 1. del, 1. - 3. klasse, 1976, 15,00 kr. v. køb af 4 stk.	12,00 kr.
Regin Prenter: Kirkens embede og det alm. præstedømme, 1976	3,00 kr.
P. Sander Olsen: Musik - et redskab for evangeliet, 1976	8,00 kr.
Bo Giertz: Kobberhavet og okserne, 1977	1,00 kr.
Bo Giertz: Liturgi og vækkelse, 1977	2,00 kr.
Våbenhusplakat	10,00 kr.; v. køb af 2 stk. 7,50 kr.
Plakat til gudstjenestetider	0,75 kr.
Kirkelig Information, tidsskrift, ca. 6 numre årligt, abonnement 1978	30,00 kr.

*

Kirkelig Samlings Bogeekspedition - Telefon (07) 37 50 98 - v/sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Indholdsfortegnelse 1978 - 21. årgang

Christensen, H.C.: Dansk Tidegæld	33	Madsen, Ole Skjerbæk: Læst: Johs. Christensen: Evangeliet om Helligånden	16
Danborg, Jensenius: Hjertesuk	102	Tro, dåb og åndsdaab	41
Exner, Gytte: Læst: Kirkelig dåbsundervisning	104	Nyfunden sakramentalisme	68
Fritz, S. v/Sigurd Mejndor: Messehagler	72	Læst: Hvad er højkirkelighed? Advent, jul og Hellig 3 Konger i familien	74
Grymer, Niels: Reaktioner på artikel	70	Møller, Frede: Møde med den Opstandne	1
Hansen, C.B.: Sandelig, det er værdigt og ret Guds familie	12 21	v/Nielsen, Henning Vad: Biskop Gärtner: Kyrklig Förnyelse er en vækkelsesbevægelse	99
Hansen, J.Em.: Det sydvestsjællandske broderkonvent 1833-1854	58	Pedersen, Edvard Wulff: Exultet	18
Så sagtelig skred - igen et år	83	Sjögren, Per-Olof: Eukaristisk tankegang i bibelsk belysning	69
Hasselgaard, Vagn: Dåb uden eder	97	Skaar, Kr. Edvard: Nordmenn på danske kirkedager	92
Hoffmann, Poul: Læst: Otto Møller: Om Fler-talsregimente	105	Lemmer på Kristi legeme	93
Kirkedage 1978 i Frederikssund, program	33 & 49	Stjernfelt, Ole Fr.: Kirkens enhed	37
Kirkelig Familielejr 1978, program 17		Studsgård, Anders: Re-formatio 1958-60, subscriptionsindbydelse	20
Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse, udgivelser	75 & 106	Nyhed! Hvad er højkirkelighed?	63
Krogh, Ejnar: Troendes dåb?	65	Ulsdal, Poul: En ny BASIS!	3
Kühl, Th.: Kommentar: En uhyggelig opvågningen	23	Forslag om retræter	18
Kommentar: Sint ut sunt, aut non sint	24	Den borgerliggjorte Folkekirke	26
Kommentar: Har Tidehverv fået kolde fødder?	25	Læst: Kai Kjær-Hansen: Johannes-brevene	31
		Læst: Kurt Christensen: Døbt	32
		Våbenhusplakat	34
		Gudstjenesteplakat	35
		Læst: Bo Giertz: At tro på Kristus	105
		Virring-konventet 1978, program	32

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

NR. 5-6 DECEMBER 1978 21. ÅRGANG

Ole Skjerbæk Madsen:

Advent, jul og Hellig 3 Konger i familien 77

J. Em. Hansen:

Så sagtelig skred - igen et år!..... 83

Kr. Edvard Skaar:

Nordmenn på danske kirkedager 92

Kr. Edvard Skaar:

Lemmer på Kristi Legeme 93

Vagn Hasselgaard:

Dåb uden eder 97

v/Henning Vad Nielsen:

Biskop Gärtner: Kyrklig Föryelse
er en vækkelsesbevægelse 99

Jenssenius Danborg:

Fra læserne: Hjertesuk 102

Gytte Exner:

Læst: Kirkelig dåbsundervisning 104

Poul Hoffmann:

Læst: Otto Möller: Om Flertals-
regimente 105

Poul Ulsdal:

Læst: Bo Giertz: At tro på Kristus 105

Alle artikler i Re-formatio er skrevet på hver enkelt forfatters eget ansvar. De fremførte synspunkter deles ikke nødvendigvis af redaktionen.

Red.

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende):

Sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Telefon: (07) 37 50 98.

I redaktionen iøvrigt:

Sognepræst Knud Christensen, Kirke-
gade 9, 3600 Frederikssund; pastor
C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9210
Ålborg S. Ø.; pastor Ole Skjerbæk
Madsen, Danshøjvej 31, 2500 Valby;
pastor O. Lund Pallesen, Rustenborg-
vej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge
Riisgaard, 7673 Harboøre.

Ekspedition:

RE-FORMATIO ved overlærer Knud
Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 Køben-
havn Ø. Postgiro 2 08 81 42. Telefon
(01) 20 29 71.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og
koster 30 kr. - for studerende 22 kr.

Sats: Anders Studsgård, Skarrild.

Tryk: Clausen off-set, Horsens.

Teol - kursus på MF

24. - 27. JANUAR 1979

MENIGHEDSFAKULTETET i Århus indbyder hermed teologer, præster, prædikanter og stud. theol.'er m.v. til Teol-kursus. Kurset vil belyse aktuelle problemstillinger indenfor fagene Gammel Testamente og dogmatik

Carl Fr. Wisløff, der er tidligere professor ved Menighetsfakultetet i Oslo, vil forelæse over en række dogmatiske emner. Der vil i tilslutning til de to dobbeltforelæsninger over forholdet mellem det kirkelige embede og det almindelige præstedømme i Luthers teo-

logi blive arrangeret gruppearbejde over udvalgte Luther-tekster. Disse tekster udsendes til kursets deltagere en uge før kurset.

Gustav Adolf Danell, der er tidligere domprovst i Växjö, vil forelæse over centrale GT-temaer: Kritikken af Pentateuken (Mosebøgerne); profetismen i GT.

Udførligt program kan fås ved henvendelse til Menighetsfakultetets kontor.

Tilmelding senest 17.1.1979 til: Menighetsfakultetet, Barthsgade 12, 8200 Århus N. Tlf. (06) 16 63 00.

RESERVERET POSTVÆSENET

26002 FREDERIKSSUND

9 KIRKEGÅDE

KNUD CHRISTENSEN

170 HR PASTOR